

برنامه درسی

رشته : برنامه ریزی درسی

دوره : کارشناسی ارشد

دانشکده : علوم تربیتی و روان‌شناسی

مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۸/۱۴ شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه

این برنامه براساس آیین نامه شماره ۲۱/۲۳۸۰۶ وزارت علوم تحقیقات و فناوری در خصوص تفویض اختیارات برنامه ریزی درسی به دانشگاه های دارای هیات ممیزه توسط اعضای هیات علمی دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی تدوین شده و در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۸/۱۴ شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه به تصویب رسیده است.

مصوبه شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه فردوسی مشهد

رشته: برنامه ریزی درسی

دوره: کارشناسی ارشد

برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد که توسط اعضای هیات علمی گروه آموزشی مطالعات برنامه درسی تدوین شده است با اکثریت آراء به تصویب رسید.

- این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.
- هر نوع تغییر در برنامه درسی مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه برسد.

ایمان الله بیگدلی

مدیر دفتر برنامه ریزی و توسعه آموزش دانشگاه

مرتضی کرمی

مسئول کمیته برنامه ریزی درسی دانشگاه

رضا پیش قدم

معاون آموزشی دانشگاه

رای صادره جلسه مورخ ۱۳۹۷/۰۸/۱۴ شورای برنامه ریزی درسی دانشگاه در مورد بازنگری برنامه درسی " برنامه ریزی درسی " در مقطع کارشناسی ارشد صحیح است. به واحد ذیربط ابلاغ شود.

محمد کافی

رئیس دانشگاه

معاونت آموزشی

شورای برنامه ریزی درسی

برنامه درسی

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: برنامه ریزی درسی

فصل اول

مشخصات کلی

تعریف رشته

برنامه درسی یک حوزه مطالعاتی است که در آن بر فهم، درک و مطالعه ابعاد پیچیده برنامه درسی شامل ارزشیابی برنامه درسی، طراحی برنامه درسی، تغییر و اجرای برنامه درسی، فرآیند تولید برنامه درسی، مبانی و جهت گیری های کلان برنامه درسی، تاریخ برنامه درسی، نظریه برنامه درسی، فهم تجارب زیسته برنامه درسی، سیاست گذاری برنامه درسی، پژوهش برنامه درسی تأکید می شود و علاقه مند به مطالعه موضوعات درسی در نظام های آموزشی و نیز مسائل و رویدادهایی است که درون هر یک از این موضوعات اتفاق می افتد. همچنین به مطالعه روابط برنامه درسی و جهان پیرامون است.

هدف رشته

- انتظار می رود دانش آموختگان ضمن آشنایی با انواع رویکردها و الگوها در ابعاد مختلف حوزه برنامه درسی مانند طراحی، تدوین، تدریس و ارزشیابی؛ قادر باشند الگویی متناسب با اهداف برنامه درسی و موقعیت های عملی به کار گیرند.
- انتظار می رود دانش آموختگان بینش جدیدی در حوزه مسائل برنامه درسی کسب نموده و برای حل مسائل راهکارهایی کاربردی ارائه دهند.
- انتظار می رود دانش آموختگان بتوانند کیفیت برنامه درسی را مورد ارزیابی قرار داده و پیشنهاداتی برای اصلاح آن ارائه کنند.
- فراگیران قادر به فهم مبانی دینی برنامه درسی بوده و بتوانند مبانی برنامه درسی از منابع دینی استخراج کنند.
- ضمن ایجاد ارتباط بین دانش نظری و عملی در حوزه برنامه درسی با نحوه کاربست نظریه های مختلف در ابعاد برنامه درسی آشنا شده و حسب بافت ها و موقعیت های مختلف توانایی به کارگیری دانش نظری آموخته شده را کسب می کنند.
- وضع موجود ابعاد مختلف حوزه برنامه درسی در محیط های مختلف را نقد و راهکاری برای اصلاح اشکالات و مسائل ارائه نمایند

ضرورت و اهمیت رشته

با توجه به نیاز جامعه به نیروی انسانی جهت انجام فعالیت های آموزشی، پژوهشی و کارشناسی در حیطه موضوعات و مسائل آموزشی و برنامه درسی در نهادها و سازمان های مختلف از جمله آموزش و پرورش، آموزش عالی، رسانه ها، آموزش در سازمان ها اهمیت این رشته آشکار می شود. لذا جهت بالا بردن سطح آموزش، پژوهش و تدریس به منظور نیل به خودکفایی علمی در زمینه های مربوطه و همچنین تربیت افرادی که ضمن درک اصول و مبانی تعلیم و تربیت نیازهای درسی و آموزشی و تحقیقاتی مراکز آموزش کشور را تأمین نمایند این رشته ضرورت می یابد.

نقش، توانایی و شایستگی دانش آموختگان

- فهم چستی برنامه درسی به عنوان یک قلمرو معرفتی و حدود و ثغور آن
- نقد و ارزیابی دیدگاه های برنامه درسی در ابعاد مختلف طراحی، اجرا و ارزشیابی

- مهارت ایده پردازی و نظریه پردازی
- توانایی طراحی برنامه درسی و دوره آموزشی
- مهارت در تدوین سرفصل و محتوای دوره های آموزشی مختلف
- مهارت ارزیابی اثربخشی دوره های آموزشی
- توانایی تحلیل، تفسیر و نقد فعالیت های انجام شده در ابعاد مختلف قلمرو برنامه درسی
- مهارت در ارائه خدمات مشاوره ای برای سازمان ها، مدارس، دانشگاه ها در حوزه برنامه درسی

طول دوره و شکل نظام

دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی به صورت ناپیوسته ارائه می شود. نظام به صورت ترمی - واحدی و به شیوه آموزشی - پژوهشی است. طول دوره کارشناسی ارشد ۲ و حداکثر ۳ سال می باشد.

تعداد و نوع واحدهای درسی

دوره کارشناسی ارشد ۳۲ واحد خواهد بود. در این دوره حداکثر دروس جبرانی ۱۲ واحد می باشند که در ابتدای دوره قبل از دروس اصلی ارائه می شود. تعداد واحد پایان نامه ۴ واحد می باشد. تعداد کل واحدهای دوره کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی ۳۲ واحد به شرح زیر می باشد:

دروس تخصصی: ۱۲ واحد

دروس اختیاری: ۱۶ واحد

پایان نامه: ۴ واحد

شرایط و ضوابط ورود به دوره

مطابق با ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

فصل دوم:

واحدهای درسی و جداول دروس

جدول ۱ - دروس جبرانی

پیش نیاز/هم نیاز	تعداد ساعت			تعداد واحد			عنوان	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	آمار استنباطی	۱
-	۴۸	-	۴۸	۳	-	۳	مقدمات روش های تحقیق کمی و کیفی	۲
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	مکتب های فلسفی و نظریه های تربیتی	۳
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	متون تخصصی	۴
	۱۴۴	-	۱۴۴	۹	-	۹	جمع کل	

جدول ۲ - دروس تخصصی

پیش نیاز/هم نیاز	تعداد ساعت			تعداد واحد			عنوان	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	پژوهش کیفی در مطالعات برنامه درسی	۱
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	اجرای برنامه درسی	۲
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	نظریه برنامه درسی	۳
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	طراحی برنامه درسی	۴
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	الگوها و روش های برنامه ریزی درسی	۵
نظریه برنامه درسی	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	مبانی دینی برنامه درسی	۶
	۱۹۲	-	۱۹۲	۱۲	-	۱۲	جمع کل	

جدول ۲- دروس اختیاری^۱

پیش نیاز/هم نیاز	تعداد ساعت			تعداد واحد			عنوان	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	سیاست گذاری برنامه درسی	۱
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	برنامه درسی مقاطع تحصیلی	۲
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	ارزشیابی آموزشی و سنجش پیشرفت تحصیلی در برنامه درسی	۳
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	برنامه درسی فوق برنامه	۴
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	برنامه درسی موضوعی	۵
-	۴۸	۳۲	۱۶	۲	۱	۱	روش های تدریس نوین	۶
ارزشیابی آموزشی و سنجش پیشرفت تحصیلی در برنامه درسی	۱۲۸	۱۲۸	-	۲	۲	-	کارورزی در ارزشیابی برنامه درسی	۷
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	مبانی جامعه شناسی برنامه درسی	۸
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	مسائل نظام های برنامه درسی در ایران	۹
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	نظریه های یادگیری در برنامه ریزی درسی	۱۰
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	برنامه ریزی استراتژیک	۱۱
طراحی برنامه درسی - الگوها و روش های برنامه ریزی درسی	۱۲۸	۱۲۸	-	۲	۲	-	کارورزی طراحی و تدوین برنامه درسی	۱۲
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	تکنولوژی آموزشی نوین	۱۳
نظریه برنامه درسی	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	برنامه درسی اسلامی	۱۴
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	تاریخ برنامه درسی	۱۵
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه درسی	۱۶
	۶۸۸	۲۸۸	۴۰۰	۳۲	۵	۲۷	جمع کل	

^۱. دانشجویان از میان واحدهای ارائه شده در این جدول ملزم به انتخاب ۱۶ واحد می باشند.

فصل سوم

سرفصل دروس

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): پژوهش کیفی در مطالعات برنامه درسی

عنوان درس (انگلیسی): Qualitative research in curriculum studies

نوع درس: تخصصی   پیش‌نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش‌نیاز: -
تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

دانشجویان از طریق این درس، ضمن آشنایی با مبانی پژوهش‌های کیفی، توانایی انجام پژوهش‌های کیفی را کسب نموده و قادر به نقد طرح‌ها و گزارش‌های پژوهشی با رویکرد کیفی خواهند شد. از طریق این درس، انتظار می‌رود که دانشجویان قادر به توسعه دانش تخصصی شوند.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- آشنایی با مبانی و روش‌های پژوهش کیفی و توسعه ادراک درباره ماهیت، اهداف، پیش‌فرض‌ها و محدودیت‌ها، ابزار و شیوه‌های تحقیق کیفی
- ایجاد توانایی در نگارش طرح پژوهش کیفی
- قابلیت انجام مطالعات کیفی
- توانایی نقد گزارش و طرح‌های پژوهش کیفی

سرفصل درس:

- فلسفه، معرفت‌شناسی و روش‌شناسی
- مروری بر پارادایم‌های حاکم بر پژوهش‌های تربیتی
- مروری بر مقایسه پژوهش‌های کمی و کیفی
- پارادایم‌های حاکم بر پژوهش‌های کیفی
- روش‌های پژوهش کیفی (قوم‌نگاری، نظریه زمینه‌ای، مطالعه موردی، پژوهش روایتی، پدیدارشناسی، تاریخی، تحلیل محتوا، تحلیل گفتمان، نظریه‌ای و ...)
- آشنایی با مطالعات آمیخته و انواع آن
- اعتبار در پژوهش‌های کیفی

- نمونه‌برداری‌های پر کاربرد در پژوهش کیفی (هدفمند، گلوله برفی و ...)
- جمع‌آوری داده‌ها در پژوهش کیفی (مشاهده: انواع و فنون، مصاحبه: انواع و فنون، تحلیل سند و ...)
- فنون کدگذاری و تحلیل داده‌ها
- نرم‌افزارهای پر کاربرد در مطالعات کیفی (N-VIVO, MAXQ2A)
- طرح پژوهش و گزارش پژوهش در مطالعات کیفی
- اخلاق پژوهش در مطالعات کیفی

روش یاددهی - یادگیری:

- سخنرانی، بحث و تفحص گروهی و پروژه.
- دانشجویان باید ضمن انجام و ارائه تکلیف عملی در برخی موضوعات، نسبت به نقد مطالعات انجام شده قبلی مبادرت نموده و گزارش آن را به کلاس ارائه نمایند.

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۱۰٪	-	نوشتاری: ۳۵٪	۲۰٪
		عملکردی: ۳۵٪	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

وایت برد، رایانه متصل به اینترنت و دیتا پروژکتور
انتظار می‌رود که موقعیت فیزیکی کلاس، قابلیت چیدمان به صورت میزگرد را داشته باشد.

فهرست منابع:

منابع اصلی

- کرسول، جان دبلیو (۱۳۹۶). طرح پژوهش: رویکردهای کیفی، کمی و ترکیبی، ترجمه علیرضا کیامنش. تهران: جهاد دانشگاهی علامه طباطبایی.
- محمد پور، احمد (۱۳۹۲). روش تحقیق کیفی: ضد روش ۱ (مبانی و طراحی)، تهران: جامعه شناسان. چاپ سوم.
- محمد پور، احمد (۱۳۹۲). روش تحقیق کیفی: ضد روش ۲ (مراحل و رویه‌ها)، تهران: جامعه شناسان. چاپ دوم.

منابع فرعی

- شورت، ادموند (۱۳۸۸). روش‌شناسی مطالعات برنامه درسی، ترجمه محمود مهرمحمدی، تهران: سمت.

ساروخانی، باقر (۱۳۹۳). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی (اصول و مبانی). ج ۱، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، چاپ ۱۸.

Cohen, Louis (۲۰۰۷) Manion, Lawrence, Morrison, Keith Research Methods in Education, Routledge.

منابع مطالعاتی:

lesne, Corinne (2006). Becoming Qualitative Researchers: An Introduction. (3rd ed). Boston: Pearson/Allyn & Beacon.

Qualitative Research Journal <https://www.emeraldinsight.com/journal/qrj> Qualitative Research Journal <http://journals.sagepub.com/home/qrj>

<http://qric.atu.ac.ir/> پژوهش‌های کیفی در برنامه‌ریزی درسی

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): اجرای برنامه درسی

عنوان درس (انگلیسی): Curriculum Implementation

نوع درس: تخصصی   پیش‌نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- شناخت مفهوم تغییر و اجرا
- آشنایی با رویکردها یا دیدگاه‌های مختلف در تغییر و اجرای برنامه درسی
- شناخت فرایند تدوین تغییر
- شناخت عوامل مؤثر برای تغییر و اجرا
- درک مشکلات پیش روی اجرای برنامه درسی
- آشنایی نقش عاملان تغییر برنامه درسی
- آشنایی با ابزارهای مربوط به تغییر و اجرا
- شناخت رهبری برنامه درسی

توانایی‌ها و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- توانایی تجزیه و تحلیل فرایند تغییر برنامه درسی
- مهارت در تجزیه و تحلیل عوامل مؤثر بر پذیرش تغییرات برنامه درسی
- تجزیه و تحلیل عوامل مؤثر بر اجرای تغییرات برنامه درسی
- تجزیه و تحلیل عوامل مؤثر بر نهادینه‌سازی تغییرات برنامه درسی
- توانایی مدیریت اجرای تغییرات برنامه درسی
- شایستگی طراحی مداخلات مؤثر جهت تسهیل اجرای برنامه درسی

سرفصل درس:

- مفهوم شناسی اجرای برنامه درسی و مفاهیم مرتبط (اصلاح، نوآوری، جنبش، تغییر، انتشار، توزیع و ...)
- دیدگاه‌های اساسی درباره تغییر و اجرای برنامه درسی (مانند شوآب، آیزنر، سرسون و تری کارسون)
- دیدگاه فولان: عناصر تغییر موفقیت آمیز و فرایند اجرای برنامه درسی

- عوامل مؤثر بر پذیرش برنامه درسی جدید
- ابزارهای مربوط به پذیرش تغییر برنامه درسی (سنجش ویژگی‌های ادراکی پذیرندگان تغییر، نرخ پذیرش، شناسایی طبقات پذیرندگان و منحنی S شکل پذیرش و...)
- عوامل درونی و بیرونی مؤثر بر اجرای برنامه درسی جدید
- ابزارهای اندازه‌گیری اجرا در مدارس (ابزارهای تولیدشده توسط هال و همکاران در پروژه CBAM)
- عوامل مؤثر بر نهادینه‌سازی برنامه درسی جدید
- ابزارهای اندازه‌گیری نهادینه‌سازی (سنجش میزان و سطوح نهادینه‌سازی)
- عواملان اجرای برنامه درسی (مدیر، معلم؛ دانش آموزان و والدین و اجتماع محلی)
- رهبری برنامه درسی

روش یاددهی - یادگیری:

مباحث این درس به جز مباحث مقدماتی (مفهوم شناسی و الگوها) که حالت صرفاً نظری دارد در سایر موارد امکان برقراری ارتباط بین مطالب جلسات مختلف درس و واقعیت‌های برنامه درسی کشور - به‌ویژه با عنایت به تغییرات اخیر برنامه درسی - به‌خوبی وجود دارد. لذا اتخاذ رویکرد معلم محور و ارائه مستقیم مطالب در این درس توجیهی ندارد. محور هر یک از جلسات انجام تکلیف، پاسخ به یک سؤال، بررسی مورد و یا حل یک مسئله است. مشخص بودن منبع هر جلسه از قبل و مطالعه آن به‌عنوان دانش لازم جهت ورود به کلاس و انجام تکلیف بر اساس آن می‌تواند به پویایی فرصت‌های یادگیری فراهم‌شده در کلاس کمک شایانی نماید. زمان هر جلسه می‌تواند به دو بخش تقسیم شود. در بخش اول مروری کوتاه بر اهم مطالب مطرح‌شده در منبع مورد مطالعه و گفتگو پیرامون آن جهت ایجاد تصویر مشترک ذهنی و سپس بررسی نقادانه تکالیف انجام‌شده توسط دانشجویان انجام شود. در بخش دیگر نیز دانشجویان پس از آشنایی با ابزارهای مختلف اجرا و تغییر برنامه درسی به انجام کار میدانی در زمینه به‌کارگیری یک ابزار خواهند پرداخت و نتایج آن را در کلاس ارائه خواهند نمود.

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۱۰	%۲۰	%۵۰	%۲۰
		عملکردی: -	

تجهيزات و امکانات موردنیاز:

- کلاس با امکان چیدن صندلی‌ها به شکل U شکل
کامپیوتر و ویدئو پروژکتور

فهرست منابع:

منابع اصلی:

مهر محمدی محمود (۱۳۹۳). برنامه درسی: نظرگاه‌ها رویکردها چشم‌اندازها. ویراست دوم. مشهد: به نشر

Hall, G. E., & Hord, S. M. (2015). Implementing change, patterns, principles, and potholes. (4rd ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Pearson

منابع فرعی:

Fullan, M. (2007). The new meaning of educational change. London: Routledge Flamer.

Hargreaves, A, Lieberman, A, Fullan, M(2010). Second International Handbook of Educational Change. Springer

Rogers, M.E (2003). Diffusion of Innovations. Simon and Schuster

Boschee, F. B Whitehead M. B (2011). Curriculum Leadership: Strategies for Development and Implementation

Chun LO, Yiu, Shirley S. Y. Yeung, John T. S. Lam, Anthony W. L. Leung (2012). Curriculum Change and Innovation, Hong Kong University Press.

Jeremiah Samuel (2017). Curriculum Implementation and Instruction: Pedagogical Perspectives, Cel-Bez Didactic Books.

Kridel, Craig. Curriculum Implementation, Encyclopedia of Curriculum Studies.

منابع مطالعاتی:

فصلنامه پژوهش در برنامه‌ریزی درسی jsr-e.khuisf.ac.ir

Journal of Curriculum Studies <https://www.tandfonline.com/loi/tcus20>

Journal of Curriculum and Teaching <http://www.sciencedupress.com/journal/index.php/jct>

Review of Educational Research <http://journals.sagepub.com/home/rer>

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): نظریه برنامه درسی

عنوان درس (انگلیسی): Curriculum Theory

نوع درس: تخصصی
پیش‌نیاز: دارد ○ ندارد ●
تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
تعداد ساعت: ۳۲
عنوان پیش‌نیاز: -

اهداف درس:

- درک مفاهیم و اصطلاحات مطرح در حوزه نظریه برنامه درسی
- آشنایی با حدود و ثغور معرفتی حوزه برنامه درسی
- آشنایی با طبقه‌بندی‌های مختلف نظریه برنامه درسی
- آشنایی با نظریه‌های مختلف در برنامه درسی
- آشنایی با جهت‌گیری‌های نوین نظریه برنامه درسی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

فراگیران ضمن آشنایی با حدود و ثغور معرفتی حوزه برنامه درسی و نظریه‌های برنامه درسی، توانایی ارزیابی نظریه‌ها و ایدئولوژی‌ها و نظریه‌های مختلف این حوزه را کسب می‌کنند.

سرفصل درس:

- اصطلاح‌شناسی
- قلمرو و ابعاد حوزه معرفتی برنامه درسی: حدود و ثغور نظریه‌های برنامه درسی
  - برنامه‌ریزی درسی
  - طراحی برنامه درسی
  - اجرای برنامه درسی
  - ارزشیابی برنامه درسی
  - تاریخ برنامه درسی
  - سیاست‌گذاری برنامه درسی
  - مبانی برنامه درسی
  - پژوهش و روش‌شناسی در برنامه درسی

- نظریه و نظریه پردازی در حوزه برنامه درسی
- برنامه درسی در مقام نظر
- برنامه درسی در مقام عمل
- طبقه بندی های عام از نظریه برنامه درسی
- طبقه بندی های خاص از نظریه برنامه درسی
- ایدئولوژی ها یا نظریه های هنجاری برنامه درسی
- دیدگاه رفتاری
- دیدگاه موضوعی-دیسپلینی
- دیدگاه اجتماعی
- دیدگاه رشد گرا
- دیدگاه فرایند شناختی
- دیدگاه انسان گرا
- دیدگاه ماوراء فردی
- نقد و ارزیابی نظریه ها
- به سوی جهت گیری های نوین از نظریه برنامه درسی

روش یاددهی - یادگیری:

تلفیقی از روش توضیحی و مباحثه

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۱۰	%۲۰	نوشتاری: %۵۰	%۲۰
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات مورد نیاز:

رایانه، ویدئو پروژکتور

فهرست منابع:

- مهر محمدی، محمود (۱۳۹۳)، برنامه درسی: نظرگاهها، رویکردها و چشم اندازها. مشهد: به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی).
 میلر، جی. پی (۱۳۹۶). نظریه های برنامه درسی. ترجمه مهر محمدی، محمود. تهران: سمت.

اسکایرو، مایکل استیفن (۲۰۰۸). نظریه برنامه درسی (ایدئولوژی‌های برنامه درسی). ترجمه محسن فرمیانی و رضا رأفتی، ۱۳۹۳
تهران: انتشارات آبیژ.

- سلسیلی، نادر (۱۳۸۲). دیدگاه‌های برنامه درسی: برداشت‌ها، تلفیق‌ها و الگوها. تهران: انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت.

Beauchamp, G.A (1981). Curriculum Theory. Fourth edition. The Kagg Press, Wilmette, Illinois.

Eisner, Elliot (1994). The Educational Imagination. Third Edition. MacMillan Publishing Company. New York.

Walker, Decker (2003). Fundamentals of Curriculum: Passion and Professionalism. Second Edition, New Jersey: Lawrence Erlbaum Association, Publication.

منابع مطالعاتی:

مجله مطالعات برنامه درسی ایران (انجمن مطالعات برنامه درسی ایران). <http://www.jcsicsa.ir/>

میانی تعلیم و تربیت (دانشگاه فردوسی مشهد). <https://fedu.um.ac.ir/>

پژوهش‌های برنامه درسی - دانشگاه شیراز. <http://jcr.shirazu.ac.ir/>

فصلنامه نظریه و عمل برنامه درسی - دانشگاه خوارزمی <https://cstp.khu.ac.ir/>

Journal of Curriculum Studies

<https://www.tandfonline.com/loi/tcus20>

Journal of Curriculum Theorizing

<http://journal.jctonline.org>

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): طراحی برنامه درسی

عنوان درس (انگلیسی): Curriculum design

نوع درس: تخصصی
پیش‌نیاز: دارد ○ ندارد ●
عنوان پیش‌نیاز: -
تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

انتظار می‌رود فراگیران انواع الگوها و روش‌های طراحی برنامه درسی در سطوح مختلف را فراگیرند، بتوانند موضوعات اساسی آموزش و تجارب یادگیری را بر اساس قواعد علمی انتخاب نموده و راهبردهای آموزشی مطلوب جهت طراحی برنامه درسی را ارائه نمایند. همچنین قادر باشند پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه طراحی برنامه درسی را از جنبه‌های مختلف همچون سازگاری درونی و ساختاربندی مؤلفه‌های برنامه درسی؛ مورد نقد و بررسی قرار دهند.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- توانایی طراحی برنامه درسی
- کسب توانایی تعیین موضوعات اساسی درسی موردنیاز دوره‌های آموزشی
- توانایی هدایت برنامه‌های درسی به سمت نیازهای فراگیران و سازمان بر اساس قواعد علمی
- مهارت در انتخاب موضوعات اساسی آموزشی و تجارب یادگیری بر اساس قواعد علمی
- نقد و بررسی سازگاری درونی (همخوانی و ساختارمندی) مؤلفه‌های برنامه درسی (از قبیل هدف، محتوا، روش‌های تدریس و ...)

سرفصل درس:

- مفهوم شناسی: طراحی برنامه درسی، طرح برنامه درسی، طراحی آموزشی، مؤلفه‌ها و عناصر برنامه درسی،
- آسیب‌شناسی و مسائل مهم در حوزه طراحی برنامه‌های درسی در نظام‌های آموزشی،
- انواع الگوهای طراحی برنامه درسی در نظام‌های آموزشی مختلف و نقد و ارزیابی آنها:
  - الگوهای موضوع محور
  - الگوهای یادگیرنده محور
  - الگوهای جامعه محور
  - الگوهای انسان‌گرا
  - الگوهای فردگرا

- الگوهای شناختی
- الگوهای سازنده گرا
- الگوهای شهودگرا
- الگوهای سازگار با مغز
- الگوی ترکیبی در آموزش عالی
- الگوی وارونه در آموزش عالی و...

- فرایند و چگونگی طراحی برنامه‌های درسی در آموزش حضوری،
- فرایند و چگونگی طراحی برنامه‌های درسی در آموزش‌های الکترونیکی،
- مفاهیم و مؤلفه‌های اساسی در طراحی برنامه‌های درسی:
- عناصر برنامه درسی
- عوامل فرهنگی/اجتماعی: چند فرهنگی، تفاوت‌های قومیتی
- عوامل محیطی: برنامه درسی چندپایه، بدون پایه بندی تحصیلی
- عوامل برنامه‌ای: همخوانی درونی، تعادل برنامه درسی، دانش پیش‌نیاز
- عوامل اقتصادی: نابرابری‌ها، میزان توسعه یافتگی و...
- عوامل سیاسی: خط‌مشی‌ها، ایدئولوژی‌های آموزشی، عوامل قانونی و...
- عوامل علمی/جهانی: فاوا، انفجار دانش، تحولات حوزه برنامه درسی و روانشناسی و ...
- طراحی نمونه‌ای از برنامه درسی.

روش یاددهی - یادگیری:

پرسش و پاسخ، بحث گروهی، پروژه فردی و گروهی در حوزه طراحی برنامه درسی

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۳۰	-	نوشتاری: %۵۰	%۲۰
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

رایانه، ویدیو پروژکتور، وایت برد.

فهرست منابع:

مهر محمدی، محمود (۱۳۹۲). برنامه درسی: نظرگاه‌ها، رویکردها و چشم‌اندازها، مشهد: به نشر.
ملکی، حسن (۱۳۸۶). برنامه‌ریزی درسی (راهنمای عمل)، مشهد: انتشارات پیام اندیشه، چاپ هشتم.
فتحی واجارگاه، کوروش (۱۳۸۸). اصول و مفاهیم برنامه‌ریزی درسی، تهران: انتشارات بال.
احمدی، پروین (۱۳۹۰). طراحی و سازمان‌دهی محتوای برنامه درسی: رویکرد بین‌رشته‌ای در برنامه درسی تلفیقی، تهران: انتشارات آبیژ.

Brian Male (2012). The Primary Curriculum Design Handbook: Preparing our Children for the 21st Century, A&C Black.

Liverpool John Moores University (2017). Curriculum Design Guide, fourth edition.

نلسون، آنابل (۱۳۸۸). طراحی برنامه درسی، ترجمه یوسف رضاپور، تهران: سمت.

منابع مطالعاتی:

Journal of Curriculum Studies.

مجله مطالعات برنامه درسی ایران (انجمن مطالعات برنامه درسی ایران).

مطالعات برنامه درسی در آموزش عالی (انجمن مطالعات برنامه درسی ایران).

پژوهش‌های برنامه درسی - شیراز.

فصلنامه پژوهش در برنامه‌ریزی درسی - خوراسگان اصفهان.

فصلنامه نظریه و عمل برنامه درسی - دانشگاه خوارزمی.

دو فصلنامه تازه‌های پژوهش در برنامه درسی - دانشگاه بیرجند.

نشریه فناوری برنامه درسی - دانشگاه بیرجند - در حال اخذ مجوز.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): الگوها و روش‌های برنامه‌ریزی درسی

عنوان درس (انگلیسی): **models and methods in curriculum Development**

نوع درس: تخصصی   پیش‌نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

فراگیران با فرایندهای برنامه‌ریزی درسی، انتخاب و تدوین محتوا، الگوها و رویکردهای تدوین محتوا آشنا شده و قادر خواهند بود نسبت به تدوین محتوا و تحلیل آن اقدام کنند. همچنین محتوای برنامه‌های درسی و راهنماهای برنامه‌های درسی را از منظرهای مختلف مورد ارزیابی قرار دهند.

توانایی‌ها و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- آشنایی با فرایندهای برنامه‌ریزی درسی، انتخاب و تدوین محتوا
- شناخت روش‌های تلفیق محتوا
- مهارت در تلفیق محتوا و تجارب یادگیری در تدوین برنامه
- داشتن موضع در برنامه‌ریزی درسی
- توانایی تدوین و تحلیل محتوا
- کاربست نظریه‌های برنامه‌ریزی درسی متناسب با بافت‌های مختلف توانایی تعیین و تدوین عناصر برنامه
- توانایی تعیین رویه‌های موردنیاز برای برنامه‌ریزی درسی
- توانایی نقد و ارزیابی محتوای برنامه درسی

سرفصل درس:

۱- انواع و سطوح برنامه درسی

- برنامه درسی تجویز شده یا قصد شده
- برنامه درسی تدریس شده
- برنامه درسی آزمون شده
- برنامه درسی گزارش شده
- برنامه درسی پنهان

- برنامه درسی غفلت شده
- برنامه درسی خارجی (بیرونی)
- برنامه درسی یاد گرفته شده

۲- رویکردهای تدوین

- الف) فنی و علمی: باییت، تایلر، سیلور و الکساندر، هایبکر
 ب) غیر علمی - غیر فنی: گلتهون، وین شتاین و فانیتی، اثبات گرا
 ج) الگوهای برنامه‌ریزی درسی در آموزش عالی: الگوی برنامه‌ریزی درسی استارک و لاکوتا، الگوی برنامه‌ریزی درسی دیاموند، الگوی برنامه‌ریزی درسی درسل، الگوی برنامه‌ریزی درسی توهی، الگوهای برنامه‌ریزی راهبردی و...

۳- ملاک‌های انتخاب محتوا در برنامه‌ریزی درسی

- معیار
- معیار تربیتی
- معیار پراگماتیک
- معیار روانشناسی
- معیار اجتماعی - ایدئولوژیکی

۴- الگوهای سازمان‌دهی محتوای برنامه درسی

- الف) برنامه‌های درسی موضوع - محور:
 - برنامه‌های درسی موضوعات مجزا
 - برنامه‌های درسی مبتنی بر موضوعات وسیع
 - برنامه‌های درسی ماریچی
 ب) برنامه‌های درسی دانش آموز - محور:
 - برنامه درسی پایه مشترک
 - برنامه درسی بر کارکردهای اجتماعی یا مسائل اجتماعی
 - برنامه درسی فعالیت محور
 - برنامه درسی انسان‌گرایانه (آموزش و پرورش باز)

۵- الگوهای برنامه‌ریزی درسی

- مرحله‌های برنامه‌ریزی درسی
- نقش هدف‌های یادگیری در آموزش
- سه نوع تحلیل در برنامه‌ریزی درسی
- تحلیل و تدوین کار یک حرفه (شغل)

- تحلیل و تدوین مهارت‌های یک حرفه
- تحلیل و تدوین دانش یک حرفه (موضوع)
- برنامه‌ریزی مبتنی بر شایستگی شغلی و بازه یادگیری

۶- رویکردهای تلفیقی

الف) تعریف و مفهوم برنامه درسی تلفیقی (درهم‌تنیده) و رویکردهای بین‌رشته‌ای

ب) انواع رویکردهای برنامه درسی تلفیقی:

- رویکرد بین‌رشته‌ای

- رویکرد چند رشته‌ای

- رویکرد فرا رشته‌ای

- رویکرد رشته‌های موازی

- رویکرد رشته‌های وسیع

ج) فرآیند برنامه‌ریزی درسی بین‌رشته‌ای

د) شرایط لازم برای اجرای رویکرد بین‌رشته‌ای در برنامه درسی تلفیقی

روش یاددهی - یادگیری:

- روش توضیحی، مبتنی بر مسئله، مباحثه‌ای

دانشجویان الگوها و رویکردهای مختلف را مورد مطالعه قرار داده و در کلاس به بحث و گفتگو درباره آن می‌پردازند همچنین برنامه‌های درسی و محتوای دروس در مقاطع مختلف درسی را بررسی و مورد نقد و ارزیابی قرار داده و نتایج آن را در کلاس ارائه می‌نمایند.

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۵۰	%۱۰
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

رایانه، ویدئو پروژکتور

فهرست منابع:

منابع اصلی:

یار محمدیان، محمدحسین (۱۳۹۴). مبانی و اصول برنامه‌ریزی درسی، تهران: یادواره کتاب، چاپ چهاردهم.

فتحی و اجارگاه، کوروش (۱۳۹۶). اصول و مفاهیم اساسی برنامه‌ریزی درسی. تهران: نشر استادان.

Parkay, Forrest W.; Anctil, Eric J., Hass, Glen J. (2005), Curriculum Planning: A Contemporary Approach, Ilyn & Bacon; 8 edition.

Boyle, Bill, Charles, Marie (2016), Curriculum Development: A Guide for Educators, SAGE

منابع فرعی:

مهرمحمدی، محمود (۱۳۷۹). تلفیق در برنامه درسی: تاریخچه، ضرورت، معیارها و اشکال، پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت

منابع مطالعاتی:

<https://www.infoentrepreneurs.org/en/guides/strategic->

[jsr-e.khuisf.ac.ir](https://www.infoentrepreneurs.org/en/guides/strategic-jsr-e.khuisf.ac.ir) فصلنامه پژوهش در برنامه‌ریزی درسی

فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی.

Oxford Research Encyclopedia of Education

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): مبانی دینی برنامه درسی

عنوان درس (انگلیسی): Religious Foundations of Curriculum

نوع درس: تخصصی   پیش‌نیاز: دارد ●   ندارد ○   عنوان پیش‌نیاز: نظریه برنامه درسی

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

انتظار می‌رود فراگیران ضمن آشنایی با مبانی مختلف برنامه درسی و مبانی دینی برنامه درسی به چگونگی نسبت هر یک از مؤلفه‌های تربیت اسلامی و حوزه معرفتی برنامه درسی بپردازند. همچنین با جایگاه مبانی مذکور با برنامه درسی مدرسه آشنا شوند.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- فهم چستی و ماهیت مبانی دینی برنامه درسی
- تبیین مبانی دینی و انواع آن و نسبت آن‌ها با برنامه درسی
- تفسیر چگونگی استفاده از مبانی دینی برنامه درسی در تدوین برنامه درسی

سرفصل درس:

- بررسی مفهوم مبنا و اصل
- مبانی برنامه درسی به مثابه یک بعد معرفتی حوزه برنامه درسی
- بررسی اجمالی دیدگاه‌های مختلف صاحب‌نظران در مورد مبانی تاریخی، روان‌شناختی، جامعه‌شناختی، فلسفی و... برنامه درسی
- رابطه تربیت اسلامی و مبانی دینی برنامه درسی
- رابطه مبانی دینی و برنامه درسی
- دین و کلاس درس
- اهمیت و ضرورت مبانی دینی برنامه درسی
- بررسی دیدگاه‌های مختلف در مورد مبانی دینی برنامه درسی
- ارائه چارچوب نظری مرجع از مبانی دینی برنامه درسی
- رابطه عقاید اسلامی و برنامه درسی
- رابطه فقه اسلامی و برنامه درسی

- رابطه اخلاق اسلامی و برنامه درسی
- رابطه هر یک از مؤلفه‌های تربیت اسلامی (عقاید، اخلاق و فقه) با بخش طراحی برنامه درسی
- رابطه هر یک از مؤلفه‌های تربیت اسلامی (عقاید، اخلاق و فقه) با بخش تدوین برنامه درسی
- رابطه هر یک از مؤلفه‌های تربیت اسلامی (عقاید، اخلاق و فقه) با ارزشیابی برنامه درسی
- بررسی و تفسیر چند آیه از قرآن کریم در مورد عناصر برنامه درسی (هدف، محتوا، روش و ارزشیابی) با نگرش توحیدی

روش یاددهی - یادگیری:

تلفیقی از روش توضیحی و مباحثه: دانشجویان نیز موظف هستند آیاتی از قرآن را انتخاب و آن‌ها را از منظر عناصر برنامه درسی مورد بررسی و تفسیر قرار داده و نتیجه را در کلاس ارائه نمایند.

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۱۰	%۲۰	نوشتاری: %۵۰	%۲۰
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات مورد نیاز:

رایانه و دیتا پروژکتور و وایت برد

فهرست منابع:

منابع اصلی:

ارنشتاین، الن سی (۲۰۰۴). مبانی اصول و مسائل برنامه درسی، ترجمه قدسی احقر، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.

سند برنامه درسی ملی

ملکی، حسن (۱۳۸۷). دین و برنامه درسی، تهران: انتشارات انجمن اولیا و مربیان.

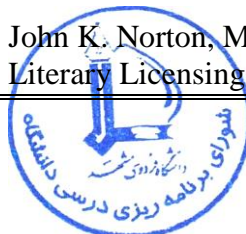
اعرافی، حسن (۱۳۹۱). فقه تربیتی (جلد ۱ و ۲)، قم: موسسه فرهنگی اشراق و عرفان.

باقری، خسرو (۱۳۹۵). درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی ایران: اهداف، مبانی و اصول، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی

طباطبایی، محمدحسین (۱۳۹۴ ه.ق). المیزان فی تفسیر القرآن، لبنان، بیروت: موسسه الاعلی للمطبوعات

منابع فرعی:

John K. Norton, Margaret Alltucker Norton (2013). Foundations of Curriculum Building. Literary Licensing, LLC.

Darold D. Boyd (1981). *Toward a Theory of the Foundations of Curriculum for the Church*. Michigan State University. Department of Secondary Education and Curriculum.

Matthew Bruce Etherington (2014). *Foundations of Education: A Christian Vision*. Wipf and Stock Publishers.

Robert E. Clark, Lin Johnson, Allyn K. Sloat (1991). *Christian Education: Foundations for the Future*. Moody Publishers.

Zais, Robert, S (1976). *Curriculum Principles and Foundation*. Thomas Y. Growell Company, Inc.

Bill Boyle and Joanna Bragg (2006). *A curriculum without foundation*. *British Educational Research Journal*. Vol. 32, No. 4, pp. 569-582.

Elliot W. Eisner (1970). *Curriculum Development: Sources for a Foundation for the Field of Curriculum*. *Curriculum Theory Network*, No. 5, pp. 3-15.

George S. Counts. *Some Notes on the Foundations of Curriculum-Making*. *Curriculum Theory Network*, Vol. 4, No. 4, pp. 281-294.

David Sawyer (2004). *Fundamental Aspects of Interpreter Education: Curriculum and Assessment*. John Benjamins Publishing Company.

منابع مطالعاتی:

<http://journals.miu.ac.ir>

<https://www.eshragh-erfan.com/index.php/skill-2/feghh-takhasosi/269-feghh-tarbiyati>

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): سیاست گذاری برنامه درسی

عنوان درس (انگلیسی): Curriculum Policy making

نوع درس: اختیاری   پیش نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش نیاز: -
تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- شناخت مفاهیم اساسی در حوزه سیاست گذاری برنامه درسی
- شناخت حدود و ثغور حوزه سیاست گذاری برنامه درسی
- آشنایی با انواع رویکردها و الگوهای سیاست گذاری برنامه درسی و تحلیل نقاط ضعف و قوت آنها

توانایی‌ها و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

توانایی در ارزیابی اثربخشی سیاست‌های برنامه درسی

سرفصل درس:

- اصطلاح شناسی
- حدود و ثغور سیاست گذاری در برنامه درسی
- برنامه درسی: سیاست زدگی و سیاست گذاری
- ماهیت سیاست و انواع آن
- نسبت سیاست و برنامه درسی: کارکردها و برداشتها
- رویکردها و الگوهای سیاست گذاری در برنامه درسی: نوع شناسی
  - سیاست عمومی و حکومت‌مدارانه
  - سیطره تخصصی و حرفه‌ای
  - مشارکت عمومی و همراهی غیر تخصصی‌ها
  - تلفیقی رویکردها و ...
- عوامل مؤثر در سیاست گذاری:
  - عوامل انسانی
  - عوامل اجتماعی و فرهنگی
  - نهادی و رسمی

- مراجع و فرایندهای سیاست گذاری در ایران و چند کشور منتخب
- تحلیل نمونه‌ای از سیاست‌های برنامه درسی در ایران و چند کشور منتخب
- شیوه‌ها و ملاک‌های ارزشیابی از اثربخشی و اصلاح سیاست‌های برنامه درسی
- نقد و بررسی سیاست گذاری در برنامه درسی ایران

روش یاددهی - یادگیری:

تلفیقی از روش توضیحی و بحث گروهی

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۲۰٪	-	نوشتاری: ۵۰٪ عملکردی: -	۳۰٪

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

رایانه، ویدئو پروژکتور، وایت برد

فهرست منابع:

نیسی نیا، علی (۱۳۹۶). آسیب‌شناسی سیاست گذاری در برنامه درسی بر اساس مدل SWot، تهران: آوای نور.

Klein, M. Frances (1991). The Politics of Curriculum Decision-Making: Issues in Centralizing the Curriculum, SUNY Press.

Burama L. J. Jammeh (2012). Curriculum Policy Making: A Study of Teachers' and Policy-makers' Perspectives on The Gambian Basic Education Programme, University of Sheffield.

Ball, Stephen J. (2012). Politics and Policy Making in Education, London: Routledge

منابع مطالعاتی:

policy Studies Journal

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): برنامه درسی مقاطع تحصیلی

عنوان درس (انگلیسی): curriculum of Educational levels

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش‌نیاز: -
تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

انتظار می‌رود فراگیران ضمن آشنایی با ویژگی‌های مقاطع مختلف تحصیلی، با مأموریت و هدف آموزش در هر مقطع، ویژگی‌های برنامه درسی مقاطع و چالش‌های آن آشنا شوند و مهارت به کارگیری مراحل برنامه‌ریزی درسی را برای مقاطع مختلف کسب نمایند.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- آشنایی با ابعاد مفهومی و گستره موضوعی دانش برنامه درسی در آموزش پیش‌دبستانی، دبستانی و متوسطه
- آشنایی با مسائل و مشکلات حوزه برنامه‌ریزی درسی در مقاطع مختلف تحصیلی ایران و جهان
- کسب توانمندی جهت پژوهش در زمینه موضوعات مربوط به هر یک از مقاطع تحصیلی
- کسب توانایی و مهارت برنامه‌ریزی درسی در هر مقطع تحصیلی

سرفصل درس:

الف: پیش‌دبستانی و دبستانی:

- ویژگی‌های سنی دانش آموزان این مقطع
- برنامه‌ریزی در آموزش پیش‌دبستانی و دبستانی: مفهوم، ضرورت، مراحل، ویژگی‌ها، انواع، گستره معنایی و عوامل مؤثر
- اهداف آموزش پیش‌دبستانی و دبستانی: اهداف کلی و جزئی و هدف دروس
- محتوای آموزش پیش‌دبستانی و دبستانی: منابع و اصول انتخاب محتوا، اصول و روش‌های سازمان‌دهی محتوا
- راهبردهای یاددهی-یادگیری در آموزش پیش‌دبستانی و دبستانی
- تجربه‌های جهانی در برنامه درسی پیش‌دبستانی و دبستانی

ب: آموزش متوسطه:

- ویژگی‌های سنی دانش آموزان این مقطع

- ماهیت آموزش متوسطه: تجربه جهانی و سابقه تاریخی در ایران، مأموریت و اهداف دوره، تفاوت این دوره با دوره‌های آموزشی قبل
- محتوای آموزش متوسطه و گرایش‌های اصلی: (نظری، فنی و حرفه‌ای) زمینه‌های اصلی محتوایی، حوزه‌های یادگیری و عناوین دروس، تغییرات عمده در دوره‌های تاریخی
- چگونگی برنامه‌ریزی درسی در دوره متوسطه به‌طور عملی

روش یاددهی - یادگیری:

تلفیقی از روش توضیحی و مباحثه
وظایف دانشجویان: دانشجویان موظف هستند ضمن مطالعات تکمیلی در مباحث نظری مرتبط با درس، در قالب یک کار گروهی به نقد یک برنامه درسی در یک مقطع آموزشی بپردازند و یک نمونه برنامه درسی تولید کنند.

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
۱۰٪	۲۰٪	نوشتاری: ۵۰٪	۲۰٪
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

رایانه، دیتا پروژکتور، وایت برد

فهرست منابع:

منابع اصلی:

اسپادک، برنارد (۱۳۸۶). آموزش در دوران کودکی، ترجمه محمدحسین نظری نژاد، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.
 بیلر، رابرت (۱۳۹۰). کاربرد روانشناسی در آموزش، ترجمه پروین کدیور، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، چاپ دهم.
 راهنمای برنامه درسی دروس مختلف پیش دبستانی و دبستان، دفتر تألیف و برنامه‌ریزی کتب درسی
 کول ویتا (۱۳۹۲). برنامه آموزش و پرورش پیش از دبستان، ترجمه فرخنده مفیدی، تهران: سمت، چاپ چهاردهم.
 موسی پور، نعمت‌الله (۱۳۹۵). مبانی برنامه‌ریزی آموزش متوسطه. به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی).
 ملی، حسن (۱۳۷۹). مبانی برنامه‌ریزی آموزش متوسطه، تهران: سمت

منابع فرعی:

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران
مبانی نظری تحول بنیادین آموزش و پرورش

منابع مطالعاتی:

- فصلنامه مطالعات برنامه درسی / <http://www.jcsicsa.ir/>
- مجله پژوهش‌های برنامه درسی / <http://jcr.shirazu.ac.ir/>
- فصلنامه تعلیم و تربیت / <http://qjoe.ir/>

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): ارزشیابی و سنجش پیشرفت تحصیلی در برنامه درسی

عنوان درس (انگلیسی): Evaluation and Assessment of Achievement in curriculum

نوع درس: اختیاری   پیش نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش نیاز: -
تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

آشنا نمودن دانشجویان با رویکردها، روش ها و فنون ارزشیابی برنامه های درسی و توانمندسازی آنان برای انجام فعالیت های ارزشیابی برنامه ها و نقد مطالعات ارزشیابی برنامه های درسی انجام شده؛ آشنا نمودن دانشجویان با طراحی و ساخت ابزارهای سنجش آموخته های یادگیرنده ها و شیوه های نوین سنجش آموخته ها

توانایی و شایستگی هایی که درس پرورش می دهد:

- شناخت انواع رویکردها و الگوهای ارزشیابی
- توانایی انجام مطالعات ارزشیابی آموزشی با تأکید بر برنامه های درسی
- قابلیت نقد مطالعات ارزشیابی انجام شده
- آشنایی با شیوه های ساخت و شیوه های نوین آزمون های پیشرفت تحصیلی و با تأکید بر آزمون های عملکردی
- بررسی اعتبار سؤالات و مجموعه آزمون های پیشرفت تحصیلی

سرفصل درس:

- مفهوم پردازی ارزشیابی آموزشی و انواع ارزشیابی های آموزشی
- قلمروهای ارزشیابی آموزشی
- رویکردها و الگوهای گوناگون ارزشیابی آموزشی:
  - الگوی هدف مدار
  - الگوی هدف آزاد
  - الگوی خبرگی و نقادی هنری
  - الگوی مشارکتی
  - الگوی مراجع محور
  - الگوی تعالی بخشی و...
- انواع ارزشیابی از حیث مجریان: ارزشیابی درونی و بیرونی

- فرا ارزشیابی
- نیازسنجی و رویکردها و فنون آن
- طراحی آزمون‌های پیشرفت تحصیلی
- انواع آزمون‌های پیشرفت تحصیلی با تأکید به شیوه‌های نوین سنجش و آزمون‌های عملکردی
- ارزشیابی توصیفی
- تحلیل سؤال و تحلیل ویژگی‌های روان‌سنجی آزمون
- وضعیت و جایگاه ارزشیابی برنامه‌ها و سنجش پیشرفت تحصیلی در نظام‌های آموزشی کشور

روش یاددهی - یادگیری:

سخنرانی و بحث در گروه‌های کوچک

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	-	نوشتاری: %۵۰	%۳۰
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

- کلاس با قابلیت چیدمان منعطف
رایانه، ویدئو پروژکتور

فهرست منابع:

منابع اصلی

- بازرگان، عباس (۱۳۸۹). ارزشیابی آموزشی: مفاهیم، الگوها و فرایند عملیاتی، تهران: سمت.
- سیف، علی اکبر (۱۳۹۳). سنجش فرایند و فرآورده یادگیری، تهران: دوران.
- سیف، علی اکبر (۱۳۹۷). اندازه‌گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی، تهران: دوران.

Fitzpatrick, J, Sanders, J and Worthen, B. (2011). Program Evaluation: Alternative approaches and practical guidelines. London: Longman

Kirkpatrick, D. (2007). Implementing the Four Levels. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers

Holton. E. (2005). Holton's Evaluation Model: New Evidence and Construct Elaborations. *Advances in Developing Human Resources*.7 (1). 37-54

منابع فرعی:

فتحی واجارگاه، کوروش و فخام زاده، پروانه (۱۳۹۳). نیازسنجی آموزشی: الگوها و فنون، تهران: آبیژ.
گال، مردیت؛ بورگه، والتر و گال، جویس (۱۳۹۵). فصل ارزشیابی از کتاب روش‌های تحقیق کمی و کیفی، ترجمه نصر اصفهانی و دیگران. تهران: سمت.

منابع مطالعاتی:

فصلنامه آموزش و ارزشیابی <http://jinev.iaut.ac.ir/>

فصلنامه مطالعات اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی

Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology [EPOD]
Studies in Educational Evaluation

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): برنامه درسی فوق برنامه			
عنوان درس (انگلیسی): Extracurricular			
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: دارد ○	ندارد ●	عنوان پیش نیاز: -
تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری		تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

انتظار می رود که فراگیران در قالب این درس، ضمن آشنایی با اهمیت و مبانی برنامه درسی فوق برنامه، بتوانند به طراحی و تدوین برنامه های فوق برنامه نائل شوند.

توانایی ها و شایستگی هایی که درس پرورش می دهد:

- آشنایی با تمایزات مفهومی انواع برنامه درسی با تأکید بر برنامه درسی فوق برنامه
- شناخت تجارب فعالیت های فوق برنامه در کشورهای مختلف با تأکید بر کشورهای پیشرفته تر از حیث آموزش و پرورش
- توانایی طراحی برنامه های فوق برنامه برای گروه های متنوع از حیث جنسیت و مقطع تحصیلی و گروه های سنی مختلف
- قابلیت نقد طرح های فوق برنامه
- توانایی رهبری مخاطبان یادگیری (اعم از نوآموزان / دانش آموزان / دانشجویان) در برنامه های خارج از محیط آموزشی و اعم از بازدید، فعالیت اردویی، مسابقات گروهی و ...

سرفصل درس:

- انواع برنامه درسی از دیدگاه های مختلف
- مفهوم پردازی انواع برنامه های درسی و تمایز آن ها با برنامه درسی فوق برنامه
- برنامه درسی فوق برنامه در اسناد فرادست نظام آموزش و پرورش ایران
- مبانی برنامه درسی فوق برنامه (تاریخی، فلسفی، جامعه شناختی و روان شناختی)
- فرا یادگیری، فراشناخت و فعالیت های فوق برنامه درسی
- تدوین برنامه درسی فوق برنامه در دوره های مختلف تحصیلی
- فعالیت های فوق برنامه در قلمروهای مختلف موضوعی (ریاضی، علوم تجربی، علوم اجتماعی و...)
- فعالیت های اردویی (فنون و استلزامات)
- انجمن ها و شوراهای دانش آموزی، مسابقات علمی و فرهنگی و ورزشی، بازدیدها (استلزام ها، فنون و آیین نامه ها)

طراحی یک برنامه اردویی در موقعیتی شبیه سازی شده

روش یاددهی - یادگیری:

- سخنرانی، پروژه، بحث گروهی، بحث در قالب گروه های کوچک
- دعوت از کارشناس مسئول سازمان آموزش و پرورش استان در زمینه فعالیت های فوق برنامه می تواند برای آشنایی دانشجویان با شرایط واقعی و زمینه ای این درس مفید فایده باشد.

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
۱۰٪	-	نوشتاری: ۲۰٪	۲۵٪
		عملکردی: ۴۰٪	

تجهیزات و امکانات مورد نیاز:

- رایانه متصل به اینترنت، دیتا پروژکتور
- شرایط فیزیکی کلاس به صورت میزگرد و قابلیت تبدیل چیدمان صندلی های کلاس به گروه های کوچک
- امکان ایاب و ذهاب و سفر یک روزه به یک موقعیت اردویی دانش آموزی

فهرست منابع:

- ملکی، حسن (۱۳۹۳). آشنایی با فعالیت های تربیتی، اجتماعی (فعالیت های فوق برنامه)، چاپ چهارم. تهران: نشر آبیژ.
- فضلی خانی، منوچهر؛ مظفری، عباسعلی؛ یوسفی، جمشید؛ گلچین، منیژه (۱۳۸۴). راهنمای تهیه و تدوین فعالیت های مکمل و فوق برنامه، تهران: منادی تربیت.
- جعفری، عفت؛ کیایی، نادر منصور (۱۳۸۳). فعالیت های فوق برنامه: مبانی نظری و شیوه های ارزشیابی، تهران: منادی تربیت.
- شعاری نژاد، اکبر (۱۳۸۲). نقش فعالیت های فوق برنامه در تربیت نوجوان، تهران: اطلاعات.
- شمشیری، بابک (۱۳۸۷). فعالیت های اردویی در طبیعت؛ حلقه مفقوده تربیت در آموزش و پرورش ایران، مجموعه مقالات اولین همایش آموزش و یادگیری غیررسمی در مشهد. دانشگاه فردوسی مشهد.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): **برنامه درسی موضوعی**

عنوان درس (انگلیسی): **Subject Matter Curriculum**

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش‌نیاز: -
تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

انتظار می‌رود فراگیران:

- ۱- مفاهیم اساسی مرتبط با برنامه‌های درسی موضوعی را یاد بگیرند.
- ۲- جایگاه رشته‌های مختلف علمی را در برنامه درسی مدارس یاد بگیرند.
- ۳- رویکردهای مختلف در یادگیری بین رشته‌ای را بیاموزند

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- ۱- معنا و مفهوم رشته‌های علمی و روابط بین آن‌ها را درک کنند.
- ۲- با ماهیت و ساختار رشته‌های علمی آشنا شوند.
- ۳- توانایی تحلیل و نقد و بررسی برنامه‌های درسی در رشته‌های مختلف موضوعی را کسب کنند.
- ۴- توانایی تدوین برنامه‌های درسی مبتنی بر رشته‌های مختلف علمی را کسب کنند.

سرفصل درس:

- ۱- مفاهیم اساسی مرتبط با رشته‌های علمی
- ۲- جایگاه رشته‌های مختلف علمی در برنامه درسی مدارس
- ۳- ماهیت و ساختار رشته‌های علمی
- ۴- چارچوب برنامه درسی هنرهای زبان و ادبیات
- ۵- چارچوب برنامه درسی ریاضیات
- ۶- چارچوب برنامه درسی علوم تجربی
- ۷- چارچوب برنامه درسی مطالعات اجتماعی
- ۸- چارچوب برنامه درسی تربیت بدنی و ورزش
- ۹- چارچوب برنامه درسی تربیت دینی و اخلاقی

۱۰- چارچوب برنامه درسی هنر و ارتباطات

روش یاددهی - یادگیری:

بحث گروهی، پرسش و پاسخ، پروژه

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۳۰	-	نوشتاری: %۵۰	%۲۰
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

رایانه، ویدیو پروژکتور

فهرست منابع:

منابع اصلی

شکوهی، غلام حسین (۱۳۶۳) روش آموختن حساب و هندسه،
جمعی از صاحب نظران و کارشناسان یونسکو (۱۳۸۵). روش‌ها و فنون در آموزش علوم، ترجمه مهتاش اسفندیاری، مرتضی
خلخالی، حسین دانش فر و جواد هاشمی تفرشی، انتشارات دفتر امور کمک آموزشی و کتابخانه‌ها.
لیتل وود، ویلیام (۱۳۷۶). مدخلی بر آموزش زبان به شیوه ارتباطی، ترجمه سارا میرزایی، انتشارات دانشگاه گیلان.
مهرمحمدی، محمود و کیان، مرجان (۱۳۸۳). برنامه درسی و آموزش هنر در آموزش و پرورش، تهران: سمت.

Purcell, Jeanne H.; Leppien, Jann H. (2010) Parallllel Curriculum Units fir Social Studies

Curriculum if School Subjects. Marlow Ediger Digumarti Bhaskara Rao. 2007.

منابع فرعی

جعفری هرندی، رضا؛ میر شاه جعفری، سید ابراهیم؛ لیاقت دار، محمدجواد (۱۳۸۸). بررسی تطبیقی برنامه درسی آموزش علوم در
ایران و چند کشور جهان، اندیشه‌های نوین تربیتی، دوره ۵، شماره ۲: ۱۴۵ - ۱۹۳.
جعفری ثانی، حسین؛ رحمتی، مریم (۱۳۸۶). میزان انطباق کتاب تعلیمات اجتماعی پایه پنجم ابتدایی با اصول انتخاب و سازمان‌دهی
برنامه درسی، مطالعات روان‌شناسی تربیتی، دوره چهارم: ۳۹-۵۴.
رحمان پور، محمد و نیلی، محمدرضا (۱۳۹۴). بررسی تطبیقی برنامه درسی ادبیات در مقطع متوسطه ایران با شش کشور اروپایی،
نشریه آموزش و ارزشیابی، سال هشتم، شماره ۳۲: ۴۱-۶۰.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): روش های تدریس نوین

عنوان درس (انگلیسی): Modern Teaching Methods

نوع درس: اختیاری   پیش نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش نیاز: -
تعداد واحد: ۲   نوع واحد: ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی   تعداد ساعت: ۴۸

اهداف درس:

انتظار می رود فراگیران ضمن آشنایی با انواع رویکردها و الگوهای تدریس، قادر باشند الگویی متناسب با اهداف برنامه درسی و موقعیت های عملی انتخاب و به کار گیرند.
همچنین قادر باشد الگوهای مختلف تدریس را با یکدیگر مقایسه و مورد ارزیابی قرار دهد.

توانایی و شایستگی هایی که درس پرورش می دهد:

- علاقه مند شدن به تدریس
- آشنایی با اصول، رویکردها و الگوهای نوین تدریس
- توانایی استفاده از الگوهای تدریس حسب موقعیت
- مهارت تصمیم گیری در موقعیت های مختلف
- مهارت استادی و مربی گری و تدریس

سرفصل درس:

- نظری:
- مبانی نظری و رویکردهای یاددهی - یادگیری
- نقد و بررسی رویکردهای یاددهی - یادگیری و دلالت های آن در موقعیت های تدریس
- رویکردهای یاددهی - یادگیری در محیط های آموزش الکترونیکی و مجازی
- جایگاه تدریس در برنامه درسی و نسبت های میان آنها
- دسته بندی ها و خانواده های الگوهای تدریس و نقد و بررسی آنها
- الگوهای تدریس در گروه پردازش اطلاعات
- الگوهای تدریس در گروه رفتاری
- الگوهای تدریس در گروه اجتماعی
- الگوهای تدریس در گروه فردی

عملی:

- تحلیل موقعیت‌های عینی یاددهی - یادگیری در کلاس‌های درس
- طراحی و اجرای عملی تدریس بر اساس الگو (های) تدریس در یک موقعیت فرضی کلاسی.

روش یاددهی - یادگیری:

- روش توضیحی به همراه: اجرای عملی برخی از روش‌های یاددهی - یادگیری بر اساس الگوهای مشارکتی، پردازش اطلاعات، اجتماعی و فردی
- تحلیل موقعیت‌های عینی یاددهی - یادگیری توسط دانشجویان
- طراحی و اجرای تدریس عملی بر اساس الگوهای تدریس.

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	-	نوشتاری: %۳۵	%۳۰
		عملکردی: %۱۵	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

- ویدیو پروژکتور، رایانه
- قابلیت جابجایی چیدمان کلاسی

فهرست منابع:

منابع اصلی

- جویس، بروس، ویل، مارشال، کالهن، امیلی، (۲۰۱۵) الگوهای تدریس، ترجمه محمدرضا بهرنگی. انتشارات کمال تربیت، ۱۳۹۴.
- شعبانی، حسن، روش تدریس پیشرفته، (۱۳۹۵). آموزش مهارت‌ها و راهبردهای تفکر، انتشارات سمت.
- کار، دیوید، ماخر، فنستر و دیگران (۱۳۸۵). روش‌های تدریس پیشرفته، ترجمه دکتر هاشم فر دانش، انتشارات کویر.
- احدیان، محمد و آقازاده، محرم (۱۳۸۵). راهنمای روش‌های نوین تدریس (بر پایه پژوهش‌های مغز محوری، ساختگرایی و...)، تهران: آبیژ.
- جویس، بروس؛ هاپکینز، دیوید؛ کالهن، امیلی (۱۳۸۴). الگوهای یادگیری، ابزارهایی برای تدریس، ترجمه دکتر محمود مهر محمدی و دکتر لطفعلی عابدی، تهران: سمت.

کوپر، راب؛ یوخم، ویم؛ وان مرینبور، یرون (۱۳۹۲). نظام جامع یادگیری الکترونیکی (الزامات آموزشی، فنی و سازمانی). ترجمه بی بی عشرت زمانی و سید مجید عبدالهی، تهران: سمت.

Joyce, Bruce; weill, Marsha; Calhoun, Emily (2013). Models of teaching. Encyclopedia of modern methods of teaching and learning (۲۰۰۸).

منابع فرعی

ت. السون. متیو. اچ؛ و هرگنهان. بی. آر (۱۳۹۰). مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری ترجمه علی اکبر سیف، ویرایش هشتم، چاپ هجدهم. تهران: دوران.

بلوم، بنجامین، اس؛ و همکاران (۱۳۶۸). طبقه‌بندی هدف‌های پرورشی، ترجمه دکتر علی اکبر سیف و خدیجه علی‌آبادی، انتشارات رشد.

شعبانی، حسن (۱۳۹۲). مهارت‌های آموزشی و پرورشی (روش‌ها و فنون تدریس)، تهران: سمت.

شعبانی ورکی، بختیار (۱۳۷۹). رویکردهای یاددهی- یادگیری، مفاهیم، بنیادها و نظریه‌ها، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.

- Keith S. Taber, (2007) Classroom – Based Research and Evidence – Based Practice, A Guide for Teachers, Sage Publications.

Erickson, H.Lynn (2007). Concept –Based Curriculum and Instruction for Thinking Classroom, Corwin Press.

- Roger Pierangelo & George Giuliani (2008). Classroom Management Techniques for Students With ADHD, Corwin Press.

- Tubbs Nigel (2005). Philosophy of the Teacher, Blackwell Publishing.

- Gunter, Mary A. (1995). Instruction models approach: The direct instruction model.

- Joyce, B. and B. Showers (1988). Student achievement through staff development: Fundamentals of school renewal. Whith Plains, N. Y., Longman Publishers.

- Joyce, B. Weil. M. & Calhoun, E. (2000). Models of teaching, Boston: Allyn and Bacon.

- Robert, J. Marzano and Others (1989). Dimensions of Thinking, A Framework of Curriculum and Instruction.

- Maggi Savin- Baden- Facilitating problem based learning

منابع مطالعاتی:

۱- فصلنامه تعلیم و تربیت <http://rie.ir>

۲- اندیشه‌های نوین تربیتی

۳- نوآوری‌های آموزشی

۴- دو فصلنامه راهبرهای شناختی در یادگیری

۵- مجله ایرانی آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

۷- مجله آموزش و یادگیری دانشگاه شیراز.

۸- Journal of Research in Science Teaching

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): کارورزی در ارزشیابی برنامه درسی

عنوان درس (انگلیسی): Internship in curriculum Evaluation

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد   ندارد ○

عنوان پیش‌نیاز: ارزشیابی آموزشی و سنجش پیشرفت تحصیلی در برنامه درسی

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: عملی   تعداد ساعت: ۱۲۸

اهداف درس:

هدف اصلی این درس، پیوند میان مباحث نظری با عمل است. در قالب این درس انتظار می‌رود فراگیران به کسب تجربه واقعی در زمینه ارزشیابی برنامه‌های درسی نائل آمده و ضمن آشنایی با ساختارهای موجود ارزشیابی و سنجش در نظام‌های آموزشی، با رویه‌ها و فرایندهای جاری ارزشیابی در سازمان‌های آموزشی آشنا شده، به نقد مطالعات ارزشیابی انجام شده قبلی پرداخته و خود یک فعالیت ارزشیابی را از ابتدا تا انتها انجام دهند.

توانایی‌ها و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- آشنایی با ساختارهای ارزشیابی در نظام‌های آموزشی
- توسعه توانایی نقد مطالعات ارزشیابی
- توانایی انجام یک فعالیت ارزشیابی از برنامه‌های درسی با تأکید بر مسئله محوری
- قابلیت تدوین گزارش ارزشیابی (در حد انتشار در مجله معتبر علمی - پژوهشی و یا علمی - ترویجی)

سرفصل درس:

نظری: ----

عملی:

- حضور در واحدهای نظارت، سنجش و ارزشیابی نظام‌ها و برنامه‌های آموزشی و مشاهده ساختار، بررسی فرایندها و نقد آن‌ها

- نقد گزارش‌های ارزشیابی از برنامه‌های درسی پیشین

- انجام یک یا چند فعالیت ارزشیابی بر اساس الگو و رویکردی معین جهت حل مسائل موجود

- تدوین گزارش ارزشیابی

روش یاددهی - یادگیری:

پروژه محور. انتظار می‌رود که در طول ترم، نسبت به تشکیل حداقل سه جلسه کلاسی به صورت میزگرد اقدام شده و در قالب جلسه نخست، رئوس انتظارات و فرایندها و در قالب جلسات دوم و سوم که در خلال نیم سال برگزار می‌شود، ارزیابی از فعالیت‌ها و راهنمایی توسط مدرس انجام پذیرد.

روش ارزیابی:

پروژه	آزمون نهایی	میان ترم	ارزیابی مستمر
به صورت کارپوشه ۷۰٪	نوشتاری: -	-	۳۰٪
	عملکردی: -		

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

کلاس با قابلیت چیدمان به صورت میزگرد، رایانه و دیتا پروژکتور

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): مبانی جامعه‌شناختی برنامه درسی

عنوان درس (انگلیسی): Sociological Foundations of Curriculum

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- آشنایی با جامعه‌شناسی به‌طور عام و جامعه‌شناسی آموزش و پرورش به‌طور خاص
- فهم اینکه چه رویکردی نسبت به جایگاه برنامه درسی در جامعه و ارتباط متقابل این برنامه با سایر عرصه‌های زندگی اجتماعی بخصوص فرهنگ و اجتماع وجود دارد.
- فهم مسائل و چالش‌های پیش روی نظام آموزش و پرورش ایران که منبعث از نحوه ارتباط متقابل برنامه درسی و عرصه‌های زندگی اجتماعی است
- درک تصویری که یافته‌ها و مستندات موجود به دست می‌دهند
- آشنایی با سهم حوزه جامعه‌شناسی آموزش و پرورش در اصلاح و تغییر وضع موجود و کاربست آن در مسائل

توانایی‌ها و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- توانایی نقد و ارزیابی دیدگاه‌های جامعه‌شناختی مرتبط با برنامه درسی
- توانایی لحاظ کردن متغیرهای اجتماعی در محتوای برنامه درسی و فرایند یاددهی یادگیری به‌منظور تأمین نیازهای آحاد جامعه

سرفصل درس:

- تعریف جامعه‌شناسی و تعامل آن با برنامه درسی
- جامعه‌شناسی آموزش و تحلیل جایگاه اجتماعی برنامه درسی
- مهم‌ترین مکاتب یا رویکردهای نظری رایج در جامعه‌شناختی جامعه‌شناسی آموزش و پرورش عبارت‌اند از:
  - تضاد
  - کارکردگرایی
  - تعامل‌گرایی نمادین
  - رویکردهای اجتماعی در برنامه درسی: سواد اجتماعی، بازسازی اجتماعی، انتقال فرهنگی

- برنامه درسی و تغییر اجتماعی

- برنامه درسی و جهانی شدن

- برنامه درسی و دموکراسی

تحلیل نظری برنامه درسی از منظر جامعه‌شناسی آموزش

• بررسی مفهوم برنامه درسی پنهان و مغفول و ماهیت هر یک از آن‌ها در چشم‌انداز نظریه‌های گوناگون جامعه‌شناسی

و شناسایی جنبه‌های اجتماعی شکل‌گیری برنامه‌های پنهان

• تحلیل جامعه‌شناختی برخی از چالش‌های اجتماعی برنامه درسی در ایران در پرتو یافته‌ها و داده‌های تجربی

روش یاددهی - یادگیری:

تلفیقی از روش توضیحی، بحث گروهی و پرسش و پاسخ

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
۲۰٪	۲۰٪	نوشتاری: ۵۰٪	۱۰٪
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

رایانه، ویدئو پروژکتور

فهرست منابع:

منابع اصلی:

ارنشتاین، آلن سی و هانکینس، فرانسیس پی (۱۳۷۳). مبانی فلسفی، روان‌شناختی و اجتماعی برنامه درسی، ترجمه سیاوش خلیلی شورینی، تهران: یادواره کتاب.

Ravi, S. Samuel (۲۰۱۵). Philosophical And Sociological Bases Of Education, Phi Learning Pvt. Ltd.

Singh, Y. K. (۲۰۰۸). Sociological Foundation Of Education, APH Publishing.

Young, Michael F. D(1998) The Curriculum Of The Future: From The 'New Sociology Of Education' To A Critical Theory Of Learning, Routledge; 1 Edition

منابع فرعی:

Apple, M. W., Ball, S. J., & Gandin, L. A. (Eds.). (2009). The Routledge International Handbook Of The Sociology Of Education. Routledge.

Davies, S., & Guppy, N. (2010). The Schooled Society: An Introduction To The Sociology Of Education. Oxford University Press. 198 Madison Avenue, New York, NY 10016.

Giroux, H. (1983). Theories Of Reproduction And Resistance In The New Sociology Of Education: A Critical Analysis. Harvard Educational Review, 53(3), 257-293.

Hallinan, M. T. (Ed.). (2006). Handbook Of The Sociology Of Education. Springer Science & Business Media.

علی پور، محمدرضا (۱۳۸۹). مبانی برنامه‌ریزی درسی، همدان: فراگیر هگمتانه.

مرادی، علیرضا (۱۳۹۶). جامعه‌شناسی برنامه‌های درسی پنهان، فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، دوره ۱۰، شماره ۲ - شماره پیاپی ۳۸: ۶۴-۳۱.

منابع مطالعاتی:

www.unesco.org

<http://rie.ir> پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): مسائل نظام‌های برنامه درسی در ایران

عنوان درس (انگلیسی): The Issues of Curriculum systems in Iran

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش‌نیاز: -

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

در قالب این درس، انتظار می‌رود که فراگیران نسبت به مسائل و مشکلات جاری نظام‌های برنامه درسی وقوف یافته و راه‌های شناسایی مسائل و مشکلاتی را که نظام‌های برنامه درسی با آن‌ها مواجه خواهند شد، فراگیرند.

توانایی‌ها و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- شناخت ساختار نظام برنامه درسی در نظام‌های آموزشی ایران بر اساس مراحل طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی
- نقد و ارزیابی عملکرد سازمان‌ها و نهادها و شوراهای مرتبط با فرایندهای برنامه‌ریزی درسی در جمهوری اسلامی ایران
- قابلیت شناسایی مشکلات جاری و آتی نظام‌های برنامه درسی و نظام‌های آموزشی در کشور و قابلیت دسته‌بندی آن‌ها

سرفصل درس:

- تحدید مفهومی نظام برنامه درسی
- مسئله و انواع آن در نظام‌های برنامه درسی؛ شیوه‌های دسته‌بندی مسائل در نظام‌های آموزشی و نظام‌های برنامه درسی
- آینده‌پژوهی و برنامه درسی و نظام آموزشی
- مسائل برنامه درسی در قالب انواع و مؤلفه‌های مختلف برنامه درسی
- مسائل برنامه درسی در نظام‌های آموزشی ایران و در قالب مراحل طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی
- تجارب کشورهای مختلف در شناخت، دسته‌بندی و حل مشکلات نظام‌های آموزشی و نظام‌های برنامه درسی و راهبردهای حل مشکلات شناسایی شده
- ساختار نظام‌های اثرگذار فرادست بر نظام‌های آموزش رسمی و نظام‌های برنامه درسی (شورای عالی انقلاب فرهنگی، کمیته‌های برنامه درسی در آموزش عالی و دانشگاه‌ها، شوراهای تحول برنامه درسی، کمیسیون آموزش مجلس شورای اسلامی، شورای عالی آموزش و پرورش و شورای استان‌ها و ...)
- واکاوی اسناد فرادست نظام‌های آموزشی و فاصله میان آرمان‌ها و وضعیت جاری
- فرایند مسئله‌یابی و شیوه‌های تعیین اولویت‌های پژوهشی
- رابطه مسائل نظام‌های آموزشی با عناصر برنامه درسی

واکاوی یکی از نظام‌های آموزشی پیش دبستان، دبستان، متوسطه و یا یکی از زیر نظام‌های آموزش عالی بر اساس مراحل و گام‌های شناخت و دسته‌بندی مسائل نظام‌های آموزشی و با تأکید بر نقش عناصر برنامه درسی.

روش یاددهی - یادگیری:

استفاده تلفیقی از روش‌های سخنرانی، پروژه محور، بحث گروهی و بحث در گروه‌های کوچک و تفحص گروهی

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
۲۵٪	-	نوشتاری: ۵۰٪	۲۵٪
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

رایانه متصل به اینترنت و دیتا پروژکتور، کلاس با قابلیت تغییر چیدمان صندلی‌ها به گروه‌های کوچک و دایره‌وار

فهرست منابع:

منابع اصلی:

- صافی، احمد (۱۳۹۶). بررسی مسائل آموزش و پرورش ایران، تهران: سمت.
- آقازاده، احمد (۱۳۹۵). مسائل آموزش و پرورش ایران، تهران: سمت، چاپ دهم.

منابع فرعی:

Ornstein, Allan C., Pajak, Edward G., Ornstein, Stacey B. (2014). Contemporary Issues in Curriculum. (6th Edition) Allyn & Bacon Educational Leadership.

- مهرمحمدی، محمود و همکاران (۱۳۹۳). برنامه درسی: نظرها، رویکردها و چشم‌اندازها، تهران: سمت، چاپ هفتم.
- یمنی دوزی سرخابی، محمد (۱۳۹۳). رویکردها و چشم‌اندازهای نو در آموزش عالی، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.
- ذاکر صالحی، غلامرضا (۱۳۹۶). حقوق آموزش عالی: مفاهیم و مسائل، تهران: موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی.

منابع مطالعاتی:

فصلنامه پژوهش در نظام‌های آموزشی <http://www.jiera.ir/>
پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش <http://rie.ir>
دو فصلنامه نظریه و عمل در برنامه درسی <https://cstp.khu.ac.ir>

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): نظریه‌های یادگیری در برنامه‌ریزی درسی

عنوان درس (انگلیسی): Learning theories in curriculum development

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش‌نیاز: -
تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- شناخت نظریه‌های یادگیری
- آشنایی با سبک‌های یادگیری

توانایی‌ها و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

توانایی تحلیل، نقد و بررسی نقاط ضعف و قوت نظریه‌های یادگیری

سرفصل درس:

معرفی نظریه‌های یادگیری:

- نظریه‌های رفتارگرایی و نقش آن در برنامه‌ریزی درسی: نظریه پاولف، ثرندایک، اسکینر
- نظریه‌های شناختی نقش آن در برنامه‌ریزی درسی: گشتالت، یادگیری معنادار کلامی آزرویل
- نظریه‌های یادگیری اجتماعی: بندورا
- نظریه‌های یادگیری ساختارگرا: پیاژه، ویگوتسکی
- سبک‌های یادگیری و نقش آن در فرایند یاددهی - یادگیری
- نقش فرایندهای حافظه، انواع هوش، متغیرهای انگیزشی و... در یادگیری

روش یاددهی - یادگیری:

استفاده از روش توضیحی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی
فراگیران موظف هستند قبل از شروع هر جلسه مطالب مرتبط با بحث را مطالعه و در مباحث کلاس مشارکت فعال داشته باشند.

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۶۰	-
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات مورد نیاز:

رایانه، ویدئو پروژکتور

فهرست منابع:

منابع اصلی:

هرگنهان، بی.آر. السون، متیو اچ (۱۳۸۶)، مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری، سیف، علی اکبر، تهران: دوران، چاپ یازدهم
ابراهیمی قوام، صفرا؛ محمد طاهری، زهره (۱۳۸۸). کاربرد نظریه‌های یادگیری در برنامه‌ریزی درسی، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی.

Leonard, David C. (2002). Learning Theories, A to Z, Greenwood Publishing Group.

Schunk, Dale H. (۲۰۱۵). Learning Theories: An Educational Perspective, Pearson Education.

Pritchard, Alan (2013). Ways of Learning: Learning Theories and Learning Styles in the Classroom, Routledge

منابع فرعی:

ملکی، حسن (۱۳۹۶). نظریه‌های یادگیری و آموزش، تهران: آیش.

شانگ، دیل اچ (۱۳۹۵). نظریه‌های یادگیری (چشم‌انداز تعلیم و تربیتی)، ترجمه یوسف کریمی، تهران: ویرایش.

منابع مطالعاتی:

مجله مطالعات آموزش و یادگیری <http://jsli.shirazu.ac.ir/>

مجله پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی <http://etl.journals.pnu.ac.ir/>

Elena, Railean, (۲۰۱۵). Handbook of Research on Applied Learning Theory and Design in Modern Education, IGI Global.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): برنامه ریزی استراتژیک	
عنوان درس (انگلیسی): Strategic Planning	
نوع درس: اختیاری	پیش نیاز: دارد ○ ندارد ●
تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری
تعداد ساعت: ۳۲	عنوان پیش نیاز: -

اهداف درس:

- آشنایی با اسناد استراتژیک بین المللی و اسناد استراتژیک نظام جمهوری اسلامی
- پرورش تفکر استراتژیک
- مهارت در طراحی و تدوین برنامه استراتژیک
- آشنایی با انواع استانداردهای سازمانی اسناد استراتژیک نظام جمهوری اسلامی

توانایی ها و شایستگی هایی که درس پرورش می دهد:

ضمن آشنایی با اسناد و برنامه های استراتژیک و فرایند تدوین آنها، توانایی طراحی و تدوین برنامه استراتژیک را حسب نیاز سازمان کسب می کنند. همچنین قادر می شوند برنامه های استراتژیک سازمانی را مورد بررسی قرار داده و جهت پیاده سازی برنامه های استراتژیک راهکارهایی ارائه نمایند.
--

سرفصل درس:

۱- مفاهیم اساسی
• مأموریت (رسالت)
• چشم انداز
• تجزیه و تحلیل محیط درونی
• تجزیه و تحلیل محیط بیرونی
• ارزش های اساسی
• اصول و سیاست ها
• استراتژی
• برنامه ریزی استراتژیک
۲. مروری بر اسناد استراتژیک نظام جمهوری اسلامی (با تأکید بر اسناد آموزشی و فرهنگی)
• سند چشم انداز ۱۴۰۴

- سند تحول بنیادین
- سند فرهنگی کشور
- سند دانشگاه اسلامی
- سند دانشگاه فردوسی مشهد

۳. مراحل برنامه ریزی استراتژیک

- تعیین چشم انداز و مأموریت
- انجام ارزیابی ملی درونی و بیرونی
- شناسایی مسائل
- تعیین اهداف
- تعیین استراتژی‌ها
- برنامه عملیاتی
- شاخص‌ها

۴. توسعه ملی و مروری بر اسناد راهبردی بین‌المللی

- برنامه ریزی استراتژیک آموزش جهانی (شهروند جهانی)
- برنامه‌های آموزش برای همه (EFA) (۲۰۱۵)
- آموزش جامع پایدار (۲۰۳۰)
- مفهوم توسعه و شاخص‌های آن

روش یاددهی - یادگیری:

- روش توضیحی، پروژه‌ای و مبتنی بر مسئله

دانشجویان می‌توانند پس از آشنایی با مفاهیم به انجام کار میدانی در زمینه ارزیابی اسناد یا برنامه‌های استراتژیک سازمان‌ها پرداخته و نتایج آن را در کلاس ارائه نمایند.

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۱۰	-	نوشتاری: %۵۵	%۳۵
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

رایانه، ویدئو پروژکتور

فهرست منابع:

منابع اصلی:

- کرامتی، محمدرضا (۱۳۹۳). برنامه‌ریزی استراتژیک در سازمان‌های آموزشی، تهران: سمت.
- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
سند چشم‌انداز ۱۴۰۴
- صالحی، محمد و معتمدی تلاوکی، محمدتقی (۱۳۸۷). برنامه‌ریزی استراتژیک در آموزش و پرورش، تهران: رشد اندیشه، دانش آفرین.
- کافمن و هرمن (۱۳۹۵). برنامه‌ریزی استراتژیک در نظام آموزشی: بازاندیشی، بازسازی ساختارها، بازآفرینی. ترجمه بازرگان. انتشارات مدرسه.
- برایسون، جان ام. (۱۳۹۰). برنامه‌ریزی استراتژیک در سازمان‌های دولتی، عمومی و غیرانتفاعی، ترجمه مهدی خادمی گراشی، قربان برارنیا، تهران: آریانا قلم.
- برایسون جان ام؛ الستون، فارنوم کی (۱۳۹۴). خلق و پیاده‌سازی برنامه استراتژیک، ترجمه محمد اعرابی و محمدتقی زاده قمی، تهران: مه‌کامه.

Jim. Knight. (2014). Strategic Planning for School Managers. Routledge.

Miclat, Eusebio F. (2005). Strategic Planning in Education: Making Change Happen, Rex Bookstore.

Simerson, Byron K. (2011). Strategic Planning: A Practical Guide to Strategy Formulation and Execution, ABC-CLIO.

منابع فرعی:

- گرونیس، رودلف، کوهن، ریچارد (۱۳۹۵). فرآیند برنامه‌ریزی استراتژیک، ترجمه محمدحسین بیرامی، تهران: دنیای اقتصاد.
- لطفیان، سعیده (۱۳۹۳). استراتژی و روش‌های برنامه‌ریزی استراتژیک، تهران: انتشارات وزارت امور خارجه، چاپ ششم.
- طیبه، سید جمال‌الدین؛ ملکی، محمدرضا (۱۳۹۶). برنامه‌ریزی استراتژیک، تهران: ترمه.

منابع مطالعاتی:

[/https://www.infoentrepreneurs.org/en/guides/strategic-planning](https://www.infoentrepreneurs.org/en/guides/strategic-planning)

تقی پور ظهیر، علی (۱۳۷۱). برنامه‌ریزی استراتژی در آموزش و پرورش، مطالعات مدیریت (بهبود و تحول)، دوره ۲، شماره ۵: ۶۹-۸۴

https://journals.ut.ac.ir/article_14205_3930860add3371a421ad51ce184826aa.pdf

مشخصات درس

عنوان درس (فارسی): کارورزی طراحی و تدوین برنامه درسی

عنوان درس (انگلیسی): Curriculum Design and Development Internship

نوع درس: اختیاری   پیش‌نیاز: دارد ●   ندارد ○

عنوان پیش‌نیاز: طراحی برنامه درسی - الگوها و روش‌های برنامه‌ریزی درسی

تعداد واحد: ۲   نوع واحد: ۲ واحد عملی   تعداد ساعت: ۱۲۸

اهداف کلی درس:

فراهم‌سازی زمینه تجربه عملی در حوزه آموزش و توسعه منابع انسانی سازمان‌ها.

اهداف ویژه درس:

- ✓ شناخت، درک و نقد طراحی و تدوین برنامه درسی در نظام‌های آموزشی در محورهای ذیل:
- ✓ درک محیط نظام‌های آموزشی
- ✓ درک و ارزیابی نحوه نیازسنجی آموزشی و فنون مختلف در نظام‌های آموزشی
- ✓ فهم و ارزیابی نحوه طراحی برنامه‌های درسی در نظام‌های آموزشی
- ✓ درک و ارزیابی نحوه تدوین برنامه‌های درسی در نظام‌های آموزشی
- ✓ شناخت مسائل و چالش‌های واقعی محیط‌های آموزشی در حوزه طراحی و تدوین برنامه درسی

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

- ✓ نحوه عمل نظام برنامه درسی در محیط‌های سازمانی را می‌داند.
- ✓ وظایف و فعالیت‌های کارشناسان برنامه درسی ر در محیط واقعی می‌داند.
- ✓ توانایی درک و ارزیابی مسائل و چالش‌های عملی طراحی و تدوین برنامه درسی در نظام‌های آموزشی را دارد.
- ✓ توانایی طراحی یک نمونه برنامه درسی در محیط واقعی کلاس در مقیاس کوچک را دارد.
- ✓ توانایی تدوین یک نمونه برنامه درسی در محیط واقعی کلاس در مقیاس کوچک را دارد.
- ✓ توانایی تدوین گزارش عملکرد فعالیت‌های طراحی و تدوین برنامه درسی را دارد.

سرفصل درس:

✓	آشنایی با جایگاه برنامه درسی در محیط کلی نظام‌های آموزشی
✓	آشنایی با ارتباطات و تعاملات انسانی در محیط واقعی نظام‌های آموزشی
✓	مشاهده نحوه نیازسنجی آموزشی در محیط‌های واقعی
✓	مشاهده نحوه طراحی برنامه درسی در محیط‌های واقعی
✓	مشاهده نحوه تدوین برنامه درسی در محیط‌های واقعی
✓	مشارکت در فعالیت‌های فرآیند طراحی و تدوین برنامه درسی
✓	تدوین گزارش از فرآیند کارورزی.
✓	طراحی یک نمونه برنامه درسی در محیط واقعی کلاس در مقیاس کوچک
✓	تدوین یک نمونه برنامه درسی در محیط واقعی کلاس در مقیاس کوچک جهت پاسخ به مسائل موجود

روش یاددهی - یادگیری:

مشاهده عملی و روش کارگاهی

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
٪۲۰	-	نوشتاری: -	٪۸۰
		عملکردی: -	گزارش کارورزی

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): **تکنولوژی آموزشی نوین**

عنوان درس (انگلیسی): **New Instructional Technology**

نوع درس: تخصصی   پیش‌نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش‌نیاز: -
تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- شناخت مفهوم تکنولوژی آموزشی
- شناخت مفهوم طراحی آموزشی
- شناخت رویکردهای سیستمی و سازنده گرایانه در طراحی آموزشی
- شناخت مدل‌ها و صاحب‌نظران اصلی طراحی آموزشی مانند مریل، گانیه، جاناسن، ون مرینبور، کالر و دیگران
- درک نقش رسانه در طراحی آموزشی
- توانایی تجزیه و تحلیل آموزشی
- طراحی یک برنامه آموزشی

توانایی‌ها و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

کسب توانایی در:

- تجزیه و تحلیل یادگیرنده
- تجزیه و تحلیل محتوا
- تجزیه و تحلیل وظیفه
- تدوین اهداف عملکردی
- طراحی آموزش سیستمی
- طراحی آموزش مبتنی بر مسئله
- طراحی آموزش مبتنی بر وظیفه
- طراحی انگیزشی آموزش

سرفصل درس:

- مفهوم شناسی تکنولوژی آموزشی
- مفهوم شناسی طراحی آموزشی
- تاریخچه تکنولوژی آموزشی
- مدل نمایش اجزا مریل
- مدل گانیه و بریگز
- معرفت شناسی و طراحی آموزشی
- طراحی آموزشی سازنده گرا
- مدل طراحی محیط‌های یادگیری سازنده گرا جاناسن
- اصول اولیه آموزش
- مدل چهار مؤلفه‌ای طراحی آموزشی ۴۰/۰۰
- مدل طراحی انگیزی کلر
- اتخاذ، اشاعه، اجرای نوآوری‌ها
- شایستگی‌های طراحان آموزش
- طراحی آموزشی در کسب و کار و صنعت

روش یاددهی - یادگیری:

محور هر یک از جلسات می‌تواند انجام تکلیف، پاسخ به یک سؤال، بررسی مورد و یا حل یک مسئله باشد. مشخص بودن منبع هر جلسه از قبل و مطالعه آن به‌عنوان دانش لازم جهت ورود به کلاس و انجام تکلیف بر اساس آن می‌تواند به پویایی فرصت‌های یادگیری فراهم شده در کلاس کمک شایانی نماید. زمان هر جلسه می‌تواند به دو بخش تقسیم شود. در بخش اول مروری کوتاه بر اهم مطالب مطرح شده در منبع مورد مطالعه و گفتگو پیرامون آن جهت ایجاد تصویر مشترک ذهنی و سپس بررسی نقادانه تکالیف انجام شده توسط دانشجویان انجام شود.

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۱۰	%۲۰	حداقل %۵۰	%۲۰
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات مورد نیاز:

- کلاس با امکان چیدن صندلی‌ها به شکل U

فهرست منابع:

منابع اصلی:

ریسر، رابرت و دمپسی، جان (۱۳۹۳). طراحی و تکنولوژی آموزشی روندها و مسائل. ترجمه مرتضی کرمی و جواد غلامی. تهران: نشر آبیژ

نوروزی، داریوش، ولایتی، الهه، وحدانی، محمدرضا (۱۳۹۶). تکنولوژی آموزشی پیشرفته. تهران: سمت

فردانش، هاشم. (۱۳۸۷). مبانی نظری تکنولوژی آموزشی. تهران: سمت

منابع فرعی:

فردانش هاشم (۱۳۹۵). مبانی طراحی آموزشی. تهران: سمت

نوروزی، داریوش؛ رضوی، عباس (۱۳۹۵). مبانی طراحی آموزشی. تهران: سمت

منابع مطالعاتی:

- انجمن تکنولوژی آموزشی امریکا [/https://www.aect.org](https://www.aect.org)

- مرکز تکنولوژی آموزشی فلوریدا [/https://fcit.usf.edu](https://fcit.usf.edu)

مشخصات درس

عنوان درس پیشنهادی (فارسی): **برنامه درسی اسلامی**

عنوان درس (انگلیسی): **Islamic Curriculum**

عنوان پیش نیاز: نظریه برنامه درسی

ندارد

پیش نیاز: دارد

نوع درس: اختیاری

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: نظری

تعداد واحد: ۲

اهداف درس:

این درس به رابطه میان علم دینی و برنامه درسی می پردازد و انتظار می رود دانشجویان با دیدگاه‌ها و طبقه‌بندی‌های مختلف صورت گرفته از علم دینی، رابطه علم و دین، مفهوم برنامه درسی اسلامی و حدود و ثغور آن از منظر صاحب نظران مختلف آشنا شده و در پایان به فهم رهیافتی جدید از برنامه درسی اسلامی نائل شوند.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- آشنایی با دیدگاه‌های مختلف نسبت به رابطه علم و دین با تأکید بر علوم انسانی اسلامی
- آشنایی با طبقه‌بندی و مقایسه دیدگاه‌های مختلف نسبت به رابطه علم و دین با تأکید بر علوم انسانی
- آگاهی از تجارب و اندیشه‌ورزی‌های مختلف در حوزه برنامه درسی اسلامی
- فهم رهیافتی نو از برنامه درسی اسلامی و حدود و ثغور آن
- توانایی نقد و ارزیابی دیدگاه‌های مختلف در حوزه علم دینی

سرفصل درس:

الف) علم دینی

- علوم انسانی اسلامی: چیستی و قلمرو
- نظریه پردازی بر اساس مبانی اسلامی
- تبیین طبقه‌بندی‌های مختلف از رویکردهای علم دینی
- ویژگی‌های اساسی رویکردهای چهارگانه علم دینی: غرب‌گرا، غرب‌ستیز، غرب‌گریز، غرب‌گزین
- تشریح آراء صاحب نظران مختلف نسبت به علم دینی یا اسلامی
- دیدگاه عبدالکریم سروش: قبض و بسط تئوریک شریعت (نقدی بر دینی کردن علم)
- دیدگاه نقیب العطاس: دیدگاه تهذیب و تکمیل علوم موجود
- دیدگاه خسرو باقری: مدل تا سیسی علم دینی
- دیدگاه خسرو پناه: دیدگاه حکمی-اجتهادی
- دیدگاه فاروقی: برنامه اسلامی سازی معرفت

ب) علم دینی و برنامه درسی به عنوان یک حوزه مطالعاتی

- جایگاه و قلمرو برنامه درسی اسلامی
- چرایی اسلامی کردن دانش برنامه درسی
- چگونگی اسلامی کردن دانش برنامه درسی
- آراء صاحب نظران مختلف نسبت به برنامه درسی اسلامی یا اسلامی کردن دانش برنامه درسی نظیر؛
  - دیدگاه هاشیم
  - دیدگاه ادبایو
  - دیدگاه باقری
  - دیدگاه فرد شَما
  - دیدگاه الادسو
  - دیدگاه سلیمان و سایر دیدگاه‌ها ...
  - دیدگاه منبسط و موسع از دانش برنامه درسی اسلامی

روش یاددهی - یادگیری:

تلفیقی از روش توضیحی و مباحثه به منظور دستیابی به نگاه کل گرایانه ابتدا ویژگی‌های اساسی رویکردهای علم دینی مطرح می‌شود و بعد از آن دیدگاه صاحب نظران مختلف ذیل هر رویکرد ارائه می‌گردد این روند در بخش مربوط به علم دینی و برنامه درسی به عنوان یک حوزه مطالعاتی نیز پیگیری می‌شود. دانشجویان نیز موظف هستند دیدگاه‌های مختلف در حوزه علم دینی و همچنین اسلامی کردن دانش برنامه درسی را مورد نقد و بررسی قرار دهند.

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۱۰	%۲۰	نوشتاری: %۵۰	%۲۰
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات مورد نیاز:

رایانه، دیتا پروژکتور و وایت برد

فهرست منابع:

اشرف، سید علی. (۱۳۷۸). فصل دوم: برنامه درسی اسلامی در قالب تعلیم و تربیت اسلامی. در کتاب چشم‌اندازهای نوین در تعلیم مهدی سجادی. تهران: موسسه انتشاراتی سرآمد کاوش. و تربیت اسلامی. ترجمه

امین خندقی، مقصود؛ مهدوی خواه علی (۱۳۹۶). به سوی انبساط مفهومی از برنامه درسی اسلامی. فصلنامه مطالعات برنامه درسی ایران. سال دوازدهم، شماره ۴۶، پاییز ۱۳۹۶، ۳۴ - ۱

باقری نوع پرست، خسرو (۱۳۹۰). هویت علم دینی. تهران: انتشارات وزارت ارشاد.

درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت جمهوری اسلامی ایران: فلسفه برنامه درسی اسلامی. تهران؛ شرکت باقری، خسرو (۱۳۹۵). انتشارات علمی و فرهنگی.

پژوهشگاه حوزه و بستان، حسین (۱۳۹۵). گامی به سوی علم دینی: ساختار علم تجربی و امکان علم دینی. تهران؛ انتشارات دانشگاه.

حسینی، سید حمیدرضا؛ علی پور، مهدی؛ موحد ابطحی، سید محمد تقی (۱۳۹۲). علم دینی، دیدگاه ها و ملاحظات. تهران؛ پژوهشگاه حوزه و دانشگاه. انتشارات

خسرو پناه، عبدالحسین و پارسانیا، حمید (۱۳۹۲). تولید و تکوین علوم انسانی اسلامی. تهران: موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران.

علم الهدی، جمیله (۱۳۸۴). مبانی نظری تلفیق برنامه درسی بر اساس حکمت متعالیه صدرالمتالهین. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز. دوره ۲۲، شماره ۳، ۱۳۰ - ۱۱۶.

گلشنی، مهدی (۱۳۸۵). از علم سکولار تا علمی دینی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

موحد ابطحی، سید محمد تقی (۱۳۹۵). تحلیلی بر اندیشه های علم دینی در جهان اسلام. قم؛ انتشارات مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی (ص).

Prachuab Samranrom (2007). The Religious Science: an Integration of World Religions with Science. Mahāwitthayālai Mahidon.

Dennis Merritt Jones (2000). How to Speak Religious Science. Publisher: DeVorss.

Ernest Holmes (2010). Religious Science. Publisher: Literary Licensing, LLC.

Al-Faruqi, I. R and Abusulayman, A. H. (1989). Islamization of Knowledge: General Principles and Work plan. IIIT, Herndon.

Ashraf, Syed Ali (1977). Islamic Curriculum for Muslim Education. World Centre For Islamic Education.

Hashim, R. (1999). Islamization of the curriculum. American Journal of Islamic Social Sciences. 16 (2): 27 - 42.

Ashraf, Syed Ali (1985). "Chapter 2: Islamic curriculum in the form of Islamic education" In New Horizons in Muslim Education. Hodder & Stoughton Publisher.

Hashim, Rosnani (2013). Higher education curriculum development for Islamization of knowledge. In: Islamic economics education in Southeast Asian universities. CIE & IIIT, Kuala Lumpur, pp. 51-73.

Ahmad Al-Beely. (1990). "The Concept of Islamic Curriculum," in Curriculum and Teacher Education, ed. Muhammad Hamid Al-Afendi and Nabi Baloch (Kuala Lumpur, Malasia: Dewan Bahasa Pustaka).

Hasina Banu Shirin and Mohammad Serazul Islam (2017). The Curriculum in an Islamic University. Current Educational Research. 1(1): 06-1۲.

Omar Hasan Kasule. (2008). Towards Islamic Epistemology And Islamic Curricula. Universitas Islam Negeri Jakarta.

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): تاریخ برنامه درسی

عنوان درس (انگلیسی): Curriculum History

نوع درس: تخصصی   پیش‌نیاز: دارد ○   ندارد ●   عنوان پیش‌نیاز: -
تعداد واحد: ۲   نوع واحد: نظری   تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- آشنایی با خاستگاه و سیر تحولات حوزه برنامه درسی
- آشنایی با سنت‌های برنامه درسی
- شناخت مهم‌ترین آثار حوزه برنامه درسی
- آشنایی با رخداد‌های اثرگذار در حوزه برنامه درسی

توانایی‌ها و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

توانایی بررسی تحولات برنامه درسی ایران و جهان در سطوح و حیطه‌های مختلف

سرفصل درس:

- مفهوم شناسی تاریخ حوزه برنامه درسی
- سیر تحولات و جنبش‌های تاریخ برنامه درسی در جهان:
  - جنبش پیشرفت‌گرا
  - جنبش کارآمدی اجتماعی
  - جنبش نومفهوم‌گرایی
  - نهضت بازگشت به پایه
  - جنبش برنامه درسی ملی
  - جنبش آموزش حرفه‌ای
- تاریخ برنامه درسی و سیر تحولات آن در ایران
- تحولات تاریخی در آراء و نظریه‌های برنامه درسی
- معرفی آثار ماندگار حوزه برنامه درسی در ایران و جهان

روش یاددهی - یادگیری:

استفاده از روش توضیحی برای معرفی تحولات و نهضت‌ها توسط استاد و بحث و بررسی توسط دانشجویان

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۵۰	%۱۰
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

رایانه، ویدئو پروژکتور

فهرست منابع:

منابع اصلی:

Hendry, Petra (2011). Engendering Curriculum History, Taylor & Francis.

Null, Wesley (2011). Curriculum: From Theory to Practice, Rowman & Littlefield.

منابع فرعی:

Craig Alan Kridel (1989). Curriculum History: Conference Presentations from the Society for the Study of Curriculum History, University Press of America

منابع مطالعاتی:

دانشنامه ایرانی برنامه درسی

فصلنامه مطالعات برنامه درسی <http://www.jcsicsa.ir>

مشخصات درس:

عنوان درس (فارسی): کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه درسی

عنوان درس (انگلیسی): Application of Information and Communication Technology in curriculum

نوع درس: اختیاری
پیش‌نیاز: دارد ○ ندارد ●
عنوان پیش‌نیاز: -
تعداد واحد: ۲
نوع واحد: نظری
تعداد ساعت: ۳۲

اهداف درس:

- آشنایی با مفهوم فاوا، مبانی آن و الگوهای مختلف کاربرد فاوا در موضوعات برنامه درسی (علوم تجربی، ادبیات، ریاضی و ...)
- آشنایی با تجارب داخلی تلفیق فاوا در برنامه درسی و نقد آن (مدارس هوشمند، دانشگاه مجازی و...)

توانایی‌ها و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- آشنایی با فناوری اطلاعات و ارتباطات و نقش آن در برنامه درسی
- مهارت در چگونگی تلفیق فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه درسی
- توانایی در نقد تجارب تلفیق فاوا در برنامه درسی
- علاقه‌مند به روزآمد کردن خود در برنامه درسی

سرفصل درس:

- مفهوم شناسی فاوا و برنامه درسی
- نظریه‌های تلفیق فاوا در برنامه درسی
- یادگیری ترکیبی:
  - مفهوم و فلسفه
  - الگوهای مختلف
  - برنامه‌ریزی درسی در یادگیری ترکیبی
  - تدریس با کمک چند رسانه‌ای‌ها
  - تلفیق اینترنت در برنامه درسی
- کاربرد فاوا در موضوعات مختلف مانند آموزش زبان، ریاضی، علوم تجربی، ادبیات و...
- بررسی تجارب ایرانی تلفیق فاوا در برنامه درسی: شبکه رشد، مدارس هوشمند، دانشگاه مجازی

روش یاددهی - یادگیری:

استفاده از روش توسط استاد و بحث و بررسی توسط دانشجویان

روش ارزیابی:

ارزیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۲۰	%۲۰	نوشتاری: %۵۰	%۱۰
		عملکردی: -	

تجهیزات و امکانات موردنیاز:

رایانه، ویدئو پروژکتور

فهرست منابع:

منابع اصلی

Roblyer, M.D and Doering, A.H (2013).Integrating educationa Tecnology into teaching.

USA: Pearson.

لاولس، آرویل (۲۰۰۳). نقش ICT در کلاس درس، ترجمه منوچهر فضلی خانی و فرهاد فتحی نژاد، تهران: انتشارات وراى دانش. جلالی، علی اکبر؛ عباسی، محمدعلی (۱۳۸۳). فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش سایر کشورهای دنیا، برنامه درسی در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات

حمزه بیگی، طیبه (۱۳۸۳). نگرشی بر برنامه درسی مبتنی بر فناوری اطلاعات و نظام مدیریت یادگیری، تهران: آبیژ.

Jonassen, D.H (2006).Modeling with technology, Allyn & Bacon.

ذوفن، شهناز (۱۳۹۰). کاربرد فناوری‌های جدید در آموزش، تهران: سمت.

منابع فرعی:

فتحی واجارگاه، کوروش؛ آزاد منش، ناهید (۱۳۸۵). امکان‌سنجی کاربرد فناوری نوین اطلاعات و ارتباطات در برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، ۱۲ (۴): ۷۰-۴۹.

ملکی، حسن؛ گرمایی، علی (۱۳۸۸). جایگاه و کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه درسی دوره ابتدایی از منظر صاحب‌نظران و معلمان شهر تهران، فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، سال هشتم، شماره ۳۱: ۳۷-۵۲.

کاظم پور، اسماعیل؛ غفاری، خلیل؛ هدایتی، فرشته (۱۳۹۰). طراحی برنامه درسی فاوا و بررسی اثربخشی آن بر عملکرد دانش آموزان دوره متوسطه، فصلنامه فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، سال اول، شماره ۳: ۴۴-۶۶.

مهربان، زهرا؛ مظاهری، حسین (۱۳۹۵). تلفیق فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه‌های درسی مطابق با برنامه درسی ملی، فصلنامه مطالعات برنامه درسی، دوره ۱۱، شماره ۴۰: ۱۴۳-۱۷۰.

عطاران، محمد؛ آیتی، محسن (۱۳۸۸). اصول برنامه درسی مبتنی بر فاوا، فصلنامه مطالعات برنامه درسی، شماره ۱۲: ۱۵-۴۷.

منابع مطالعاتی:

دانشنامه ایرانی برنامه درسی

فصلنامه مطالعات برنامه درسی <http://www.jcsicsa.ir>

مجله فناوری برنامه درسی <http://jct.birjand.ac.ir>

فصل چهارم:

جدول ترم بندی دروس

ترم اول

پیش نیاز/هم نیاز	تعداد ساعت			تعداد واحد			عنوان	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	طراحی برنامه درسی	۱
							یک درس اختیاری	۲
							یک درس اختیاری	۳
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	نظریه برنامه درسی	۴

ترم دوم

پیش نیاز/هم نیاز	تعداد ساعت			تعداد واحد			عنوان	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	پژوهش کیفی در مطالعات برنامه درسی	۱
							یک درس اختیاری	۲
							یک درس اختیاری	۳
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	الگوها و روش‌های برنامه‌ریزی درسی	۴
							یک درس اختیاری	۵

ترم سوم

پیش نیاز/هم نیاز	تعداد ساعت			تعداد واحد			عنوان	ردیف
	جمع	عملی	نظری	جمع	عملی	نظری		
نظریه برنامه درسی	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	مبانی دینی برنامه درسی	۱
-	۳۲	-	۳۲	۲	-	۲	اجرای برنامه درسی	۲
							یک درس اختیاری	۳
							یک درس اختیاری	۴
							یک درس اختیاری	۵

ترم چهارم

پیش نیاز/هم نیاز	تعداد واحد	عنوان	ردیف
کلیه دروس ارائه شده	۴	پایان نامه	۱

